POMEGRANATE PRODUCTION
د انارو تولید

Prepared by
University of California at Davis, and
The International Foundation of Hope (IF HOPE) under subcontract with
USAID's Alternative Development Program – Eastern Region
ترتیب او جوړونه: په Davis کې د کلیفورنیا پوهنتون او د امریکا د متحده ایالتونو د نړیوالې پرمختیایي اداري د ختیزې سیمې د متبادل پرمختګ پروګرام فرعي قراردادي د (IF HOPE) نړیواله مؤسسه

These training materials have been made possible by the generous support of the American People through the United States Agency for International Development (USAID). The contents of this document are the sole responsibility of the authors and do not necessarily reflect the views of USAID, The United States Government or Development Alternatives, Inc.

دا روزنیز مواد د امریکا د متحده ایالتونو د نړیوالې پرمختیایي اداري له لارې د امریکا د خلکو د پراخې مرستې په وسیله راټول شوي دي. د دې کتاب د ټولو محتویاتو مسؤلیت یوازې یوازې د کتاب د لیکوالانو پر غاړه دی او په هیڅ ډول د USAID، د امریکا د حکومت او د DAI د کمپنۍ د نظر څرګندوی نه دي.

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

دا چې د کرنې په وده کې د ترویج د کارکوونکو نقش ډېر مهم دی له همدې امله دکرنې، اوبولګولو او مالداری وزارت هم دا اړتیا ولیدله چې خپل د ترویج مدیران او مامورین په داسې مهارتونو او پوهه سنبال کړي چې وکولی شي د هغې کرنیزې ټولنې اړتیاوو ته ځواب ووایې چې په تدریجي توګه د مغلقو تولیدي سیسیتمونو پر لور پرمختګ کوي.

د انارود تولید په هکله په ساحه کې کاریدونکی دا لارښودکتاب- او ددې سلسلې نور کتابونه باید تل د ترویج له مامورینو سره موجود اوسي. دا لارښود کتاب د افغانستان د ختیزې سیمې دمشهورو میوو له ډلې څخه د انارو د اصلي ځای، تجارتي استعمال، تولیدي سیستمونو او بازارموندنې په اړه تفصیلي معلومات لري. یاده دې وي چې انار د یو شمېر نورو میوو تر څنګ ښه ثابت شوی بازار لري.

که څه هم په دې کتاب کې موجودې ځینې لارې چارې به زمونږ دهېواد د کرنې په برخه کې نوي وي خو دا ټول هغه څه دي چې که چېرې مونږ وغواړو افغانی کرنیز سیستم یوه داسې نوي پړاو ته ور داخل کړو په کوم کې چې کرنیز تولیدات د بازار له غوښتنو سره سم وي، نو باید چې لاندې ذکر شوې لارې چارې په پام کې ونیسو.

مونږ تاسې ته بلنه درکوو چې دیوې داسې تاریخي پروژې یوه برخه شئ چې له مخې یې د افغانستان دودیز کرنیز سیستم د نوو کرنیزو لارو چارو په خپلولو او عملي کولو سره په یو عصري کرنیز سیستم بدل کړو، له بزګرانو سره مرسته وکړو چې پر بازار ولاړ اقتصاد کې بریالیتوبونه تر لاسه کړي او ددې ټولو نه مهمه دا چې کرنه د یو کاروبار په ډول خپله کړي. ددې ټولو موخو د تر لاسه کولو لپاره د بزګرانو او د ترویج دمامورینو ترمنځ د داسې نېږدې اړیکو منځ ته راتلو ته اړتیا ده چې په کې مونږ دترویج مامورین خپل ځانونه د بزګرانو زړونو ته د خبرو له لارې نه، بلکه هغوی ته دعملي لارښوونو او زده کړو له لارې نېږدې کړو.

دا لارښود کتاب دهغو مرستو او موادو دسلسلې یوه برخه ده چې د ختیزې سیمې دمتبادل پرمختګ پروګرام په ملاتړ او مرسته چمتو شوي دي.

محمد حسین صافی، د تګرهار د کرنې، اوبولګولو او مالداری ریس

محمد اسمعیل دولتزی، د لغمان د کرنې، اوبولګولو او مالداری ریس

الحاج محمد محصل، د کنړ د کرنې، اوبولګولو او مالداری ریس

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکلـړ

۱. انار : سرچپنه يي او چپرته کرل کپږي..... ۵
۲. انار څه ډول مېوه ده ؟..... ٦
نوعې يا ډولونه :..... ۷
د مېوو په اړه مهم مشخصات :..... ۱۰
د انارو د کرلو لپاره کومو شیانو ته اړتیا ده ؟..... ۱۱
۳. په افغانستان کې انارپه کوموځایونو اوکوم ډولونه يي کرل کپږي؟ ۱۲
۴.د باغ پلان ګوزاري: ۱۲
د ډول يا نوعې غوره کول ۱۲
د موقعیت غوره کول او تیارول: ۱٤
له یخ وهنې څخه ساتنه : ۱٤
د خاوري تیارول ، سمون او سره ورکول : ۱۵
د کرلو څخه مخکې د سرې ورکول : Pre-planting Fertilization : ۱۵
د نیالګیو کېنولو ډیزاین یا Planting design: ۱٦
۵. د باغ جوړول: ۱۸
د قوریې ونې او دهغې کرل : ۱۸
اوبه: ۱۹
د نویو کېنول شویو نیالګیو روزل او ښاخه بري : ۲۰
د انارو د ونې د ښاخه بري عمومې دودونه : ۲۱
د روزنې سیستمونه Training System: ۲۳
د ښاخه بری ډولونه: ۲٤
۶. د باغ اداره او تنظیم ORCHARD MANAGEMENT : ۲٦
د رسیدلي باغ پاملرنه کول..... ۲٦
په کلیفورنیا کې په نمونوي ډول دسرې استعمال: ۲۷
دعناصرو دکمښت د ښېو پیژندل:..... ۲۹
اوبه خور: ۳۰
د مېوې رنګړي کول: ۳۲
۷. د انارو غټې ناروغۍ ، حشرات او د هغوی کنټرول: ۳۲
سپږۍ یا Aphids: ۳٤
سپږۍ Mites: ۳٤
چپنجي Worms : ۳۵
د انارو ناروغۍ، علایم او اداره کول : ۳٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د حاصل راټولول او سنبا لول: ۳۷
د انارو د مېوو پروسس: ۳۷
۸. پوښښي بوټي ٤٠
ولې پوښني بوټي وکرل شي؟ ٤٠
د پوښښي بوټو زیانونه: ٤٠
سپارښتنې Recommendations: ٤١

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. انار : سرچپنه يي او چېرته کرل کېږي.

انار د ايران ، شمالي هند ، هماليا او په اسيا کې د مديتراني او قفقاز په زونونو کې له پخوا وختونو راهيسې کرل کېده او ويل کېږي چې اصلي منشا او مبدا يې هم ياد شوي ځايونه دي. انار په هر ډول خاوره او آب و هوا کې توافق کوي .د وچکالۍ ، مالګې ، د اوسپنې د کموالي او فعال کلسيم کاربونېټ په وړاندي مقاوم دي. په پراخه ډول په ټول ايران ، هند ، د سوېل ختيزې اسيا په وچو برخو کې ، ملايا (Malaya) شرقي انديز (East Indies) او د متحده ايالاتو او لاتين امريکا په وچو او تودو سيمو کې کرل کېږي. انار معمولاد بحرله سطحي څخه د ۱۰۰۰ مترو نه په ټيټو سيمو کې کرل کېږي او په تودو او نيمه تودو سيمو پوري محدود دي ولي په وچ او نيمه وچ اقليم کې ښه کرل کېږي. په هغه ځايونو کې په زړه پوري وده کوي په کومو کې چې ژمې سوړ او اوړي تود وي .انار د سړو حالاتو په مقابل کې د مقاومت توان لري مګر ۱۰- درجې د سانتي ګراد څخه د ټيټو سړو په وړاندې تر ډيره وخته ژوندي نشي پاتي کېداي. په ۳۰ درجې د سانتي ګراد تودوخه او وچ اقليم کې د مېوې د ودي په دوران کې د ښه جنسيت مېوې توليدوي .هغه ساحي چې ډير رطوبت او بارانونه لري د انارو د کر لپاره په بشپړ ډول مناسبي ندي.

او که چېرې انار د نو مورفو شرايطو لاندې توليد شي نو لاسته راغلي انار به لږ خوږوالي ولري او په پر لپسي توګه به وغورځېږي .

اوس مهال انار د جنوبي قطب څخه پرته په ټولو لويو وچو (براعظمونو) کې کرل کېږي. د انارو توليد په نړيواله کچه د امريکا په متحده ايالاتو د (کاليفورنيا ، اريزونا) په واسطه رهبري کېږي او د ترکېې ، تونس ، هسپانيه ، او ايران په واسطه تعقيبېږي . که څه هم په عمومي صورت قبول شوي احصاييه وجود لري .

- کاليفورنيا تقريباً ۱۷۰۰۰ مېټريک ټنه انار له ۱۲۱۴ هکتاره څخه د ۴،۹ مېلونه ډالرو په ارزښت توليدوي . د مېوو د روغتيايي ګټو د لوړوالي په اساس د انارو کر زياتېږي .
- په تونس کې په ۱۹۹۹ م کال کې ټول ټال د ۱۵۰۰۰ هکتاره ساحي کې چې معمولاً ۵ مېلونه د انارو ونې په مخلوطو مېوه دارو باغونو کې کرل شوي يا هم توزيع شوي دي راپور ورکړل شوي دي . په ۱۹۹۷ کال کې کلني توليد ۵۰۰۰۰ ټنه وه چې په عادي ډول په محلي بازارونو کې خرڅيده لږه برخه (۱%)يې صادريده .
- ترکېې په ۱۹۹۲ ل م کال کې ۵۲۰۰۰ ټنه د کلني توليد راپور ورکړ .
- ايران په ۲۰۰۵ م کال کې ۲۰۰۰۰۰ ټنه د انارو د توليد راپور ورکړ
- اوس مهال د افغانستا ن تقريباً په سلو کې دوه برخې د کرنې توليد د انارو څخه لاسته راځي چې په بلخ، هلمند او نيمروز ولايتونو کې کرل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(Altai Consulting, Kabul, Afghanistan and FAO Survey 1997, 2003)

د انارو محلي نوعي چې د قندهار ولایت په ۴۰۳۲ جریبو یا ۸۰۲ هکتارو کې کرل کېږي د لوړ کېفیت او تولید په توګه پیژندل کېږي. دبزګرانو د راپور له مخي 1720kg /jerib تولید د ډنډ ولسوالي څخه او ۳۸۰۰kg /jerib تولید د ارغنداب ولسوالي څخه لاسته راځي. د فراه ولایت هم د انارو د لوړ تولید او ښه کېفیت په درلودلو سره چې 1097kg/jerib تولید ورځخه په لاس راځي زیات شهرت لري چې په کې انار د مهمو حاصلاتو د جملي څخه په دوهمه درجه کې قرار لري.
د انارو تولید د انارو د تولید د لوړې تقاضا په مناسبت خصوصاً د انارو د جوس چې د روغتیایي ګټو په پیژندلو سره زیاتیږي .

۲. انار څه ډول مېوه ده ؟

انار (Punica granatum)یو بوټي یا یو وړه ونه ده چې لوړوالي یې ۸مترو ته رسیږي (زیاتره نسبتاً وړې وي) چې په تودوسیمو کې تل شنې وي او نیمه تودو او معتدله ساحو کې پاڼریزې وي .دانارو نیالګي ډیر لږ تیره وزمه ، پاڼریزې ،وړې ، تنګې او اوږد وزمه پانې او لنډ ډنډرکي لري.د انارو ساقه د یو سور نصواري رنګه پوټکي پواسطه پوښل شوي کومه چې بیا وروسته په خړ رنګ بدلیږي . ښاخونه یې شخ ، زاویه لرونکي او بعضي وختونه تیره وزمه وي.د بوټي د بیخ څخه د ډنډرکو یو قوي مېلان د بوټي د ودي په وخت کې رامنځ ته کېږي .په باغونو کې معمولاًنیالګي د یوې ساقې په درلودلو سره د یو نیالګي یا ونې په ښه روزل کېږي او همدارنګه ونې کېدای شي چې د څو ساقو په درلودلو سره د یو نیالګي یا ونې په ښه وروزل شي . ونې کېدای شي چې د څو ساقو په درلودلو سره په سړو سیمو کې هم وروزل شي تر دې چې د ټولې ونې د لمنځه تللو خطر کم شي .دانارو ونې کېدای شي چې د دوه سوه کالو په اوږدو کې ژوندي پاتې شي ولې د مېوې ورکولو توان یې د ۱۵ کالو څخه وروسته کمېږي او ونې بې ثمره کېږي.زیاتره انار په دوهم کال مېوه تولیدوي (بعضي په لومړي کال کې مېوه تولیدوي) مګر اساسي مېوه نیول یې د دریو څخه تر پنځو کلونو پورې نه شروع کېږي .

د انارو ګلان کېدای شي چې سپین ، ګلابي ، سره او یا هم نارنجي وي . ګلان کېدای شي مذکر (د لویدلو تخمو سره) یا بشپړ وي چې د مذکر او مونث برخو لرونکي وي او تولید ورکړي. زیاتره انار ځانګړي ګرده افشاني لري که چېرته دوهم ډول (نوعه) موجوده وي تر څو ګډه ګرده افشاني (Cross Pollination)صورت ونېسي نو بیا هم انار ښه حاصل ورکوي.د ګډې القاح نیولو په صورت کې د مېوو مقدار ۳۸% زیاتیږي .بعضي انار ځاني القاح نلري او Compatible pollenizers ته اړتیا لري. ګرده افشاني د حشراتو پواسطه معمولاًد شاتو دمچېو پواسطه رامنځ ته کېږي په عام ډول د انارو د مختلفو نوعو یا ډولونو ګل غوړیدنه(مارچ ـ اپریل) او (جولایي ـ اګست) تر منځ رامنځ ته کېږي. نوموړي غوړیدنه د لسو څخه تر دولسو اونیو پورې او هم تر زیات وخت پورې جاري وي چې دا عمل د نوعې او جعرافیاوي موقعیت پورې اړه لري . د بشپړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوړیدنې موده تقریباً په یو مباشت کې پای ته رسیږي . د نارینه ګلانو سلنه (فیصدي) د ۲۰ % - ۷۰ % څخه لوړه وي چې دا سلنه (فیصدي) د انارو په نوعو او موسم پورې اړه لري . د مختلفو نوعو یا ډولونو په صورت کې د ګل غوړیدنې په موده کې دوه ډوله ګلان (زیات نارینه ګلان یا زیات بشپړ ګلان) تر ستر ګو کیږي . مګر په عا مه توګه بشپړ ګلان په زیات مقدار سره موجود وي ولي په تدریج ډول د ګل رسیدلو تر وخته کمیږي او وروسته بیا زیاتیږي . د مېوې ساتنه (دمېوې د ټولولو په وخت کې) مخکنیو ګلانو څخه تر رسیدلو ګلانو پورې ۳۰ فیصده د مخکښې ګل په غوړیدنې کې او ۸۰ فیصده د وروستي ګل د غوړیدنې په دوران کې زیاتیږي. هغه ګلان چې د ګل غوړیدنې څخه څلور یا پنځه اونۍ وروسته تولید شوي وي لوړ حاصل ۹۰ فیصده د مېوو لرې چاودیدل او د غوره جنسیت مېوې ورکوي. پدې ډول د لومړنیو مېوو د رنګړي کولو پواسطه په مجموعي ډول د مېوو جنسیت اصلاح کوي . د انارو مېوه د ۵,۳څخه تر ۲,۵سانتي متر پورې پراخه او وزن یې د ۳۰ څخه تر ۱۲۰ ګرامه پورې دي چې د ۳ څخه تر۲ مباشتو په جریان کې وده کوي او پخیږي . انار څرمن وزمه ښویه پوټکې لري او په نویو غیر قابل خوراک پردو ویشل شوي چې یو شمېر حجري تشکیلوي.
ټول زاویه لرونکي تخمونه د شیرې لرونکې کڅوړې په ډول وجود لري. د انارو مېوه کېدای شي چې سپینه یا شنه یا ګلابي وي. د انارو د مېوې بهرنۍ طبقه کېدای شي چې سپینه یا شنه ، ګلابي او یا سره وي او ژیړ ته ورته پس منظر ولري او د شیرې رنګ د بهرنۍ طبقې رنګ تعقیب کړي .د انارو د مېوې د ښه خوند د لاسته راوړلو په خا طر د مېوو د تولیدولو په دوران کې لوړې تودوخې ته ضرورت دی د مېوې رنګ د نوعې په خصوصیاتو پورې اړه لري.

نوعې یا ډولونه :

د انارو (Genus punica) یوازې بل ډول P.Proto-punica چې P.nana هم ورته ویل کېږي وجود لري کوم چې په تجارتي ډول نه تولیدیږي او یا د خوړلو وړ نه دي. د یو هیواد د ډیرو نوعو نومونه بې ساري دي چې چېرته کرل شوي او ارثي سرچینه یې هم بعضي وختونه غیر مشخصه وي او دا ځکه چې د یو ډول یا نوعي د یو څخه زیات نومونه وي .په زیاتره هیوادونو کې د انارو په سلګونو نوعي موجودي وي بعضي وختونه نوعي یا ډولونه د خوږو ، خوږو او تروو ، وختي ، منځني او ناوخته موسم د جوس په خاطر ، د مېز د سر مېوه (د مېز په سر د ډوډۍ خوړلو په وخت) نرمه دانه لرونکې او کلکه دانه لرونکې یا د ډیرو دانو لرونکې او لږو دانو لرونکو له مخې صنف بندي کېږي. د ډولونو یا نوعو نومونه بعضي وختونه د کرلو د ځای څخه او یا هم د مېوې د رنګ څخه سر چینه اخلي.که څه هم د انارو ۳۰۰۰ نوعي پیژندل شوي خو یوازي یوه نوعه Wonderful یې په عام ډول په نړیواله کچه خصوصاً په کلیفورنیا ، چلي او اسرایلو کې کرل کېږي.کلک زړي لرونکې مېوې د خوړلو ټیټ جنسیت لري نو همدا علت دي چې نرم زړو لرونکو نوعو ته امتیاز ورکول کېږي . کلک زړي مېوې چې د تور رنګ لرونکې وي زیاتره د جوس او د پروسیس پخاطر ورځخه کار اخستل کېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امریکا متحده ایالات (USA):

د Wonderful نوعي د قلمي په شکل د فلوریډا (Florida) ایالت څخه سرچینه اخیستي او په ۱۸۹۲ م کال په کلیفورنیا کې تکثیر شوي . مېوه یې ګرده مګر قطبي ساحه یې همواره ده او همدا رنګه نومورې نوعه ډیره لویه ، تته ارغواني ، سور رنګې ، ضخیم پوټکي لرونکې ، جوس لرونکې او نیمه کلک زړې ده .

بوټی یې قوي او حاصل ورکونکی دی . نومورې نوعه غټه ارغواني سره مېوه لري چې په تاوده اقلیم کې د ښه جنسیت مېوه ورکوي او په هر ډول خاوره کې تر ډیره وخته ژوندی پاتې کېدای شي او د کر په اول کال کې یې مقاومت زیات دي ،ځانې القاح لري او د اګست د پنځه ویشتمې څخه تر اول داکتوبر پورې راټولیږي او د شپږ سانتي ګرادو او یا له دي څخه په ښکته تودوخه کې ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري . نوري نوعي هم وجود لري ولې هغه ډیري کمې کرل کېږي چې عبارت دي له .

امبروسیا (Ambrosia):د wonderful نوعي په نسبت یې اندازه دري چنده ده ، پیکه ګلابي پوټکي لري د wonderful نوعي په څیر ارغواني نوعه خوږ /تریو جوس لري او ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري .

تل خوږه نوعه (Ever Sweet):

ډیره خوږه او بې زړو مېوه لري (حتي نا رسیدلي مېوې یې خوږې وي) سور پوټکی او شفاف جوس لري د اوړي دختمېدو څخه تر مني پورې راټولیږي . د سیند پر غاړو او یا هم د سیند څخه لرې کرل کېږي .ګلان یې غټ ، ځلانده ، او نارنجي سور رنګ لري او همدارنګه ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري .

ګرینادا نوعه (Grenada):مېوه یې دنته او بهر ژور سور رنګ لري په کلیفورنیا کې په تجارتي ډول ددي نوعي کرل مخ پر زیاتیدو دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریډ سیلک نوعي (Red silk):

تیټ قدي انار دي چې تر دوو مترو پوري غټیږي . UC Davis نوعه یې د لوی مېوې لرونکي ده چې سور او د ښه خوند لرونکي جوس لري او همدارنګه ددې ترڅنګ د تریو والي او خوږوالي په زړه پوری تعادل لري.

خواږه انار :

نوموړې نوعه د Wonderful نوعي په نسبت زیاته خوږه ده او په یخو او تودو اقلیمونو کې د غوره جنسیت لرونکي ده. کوچنۍ ځلانده پانې لري او ونې یې د پسرلي په اخر کې روښانه سري نارنجي غوټۍ لري . په لوښي کې د ودې کولو لپاره ډیره مناسبه ده . داوړې په اخر کې راټولیږي نا چاودیدلې او پخې مېوې په سړو او وچو ځایونو کې د دوو یا زیاتو مېاشتو لپار ذخیره کېږي . ډیرو لږو سړو یعني سلو ساعتو ته ضرورت لري او ځانې مېوه لرونکې دي .

ترکیه :

د هغه هیوادونو له جملې څخه ده چې انارو ورځخه سرچینه اخیستي، په مختلفو ساحوکې یې زیات ډولونه کرل کېږي. ډولونه یې دخوږوالي او د زړي د ډول په اساس عبارت دي له.تریو ،خوږ تریو اوخوږې انواع او د زړي د ډول په اساس نرم زړي،نیمه کلک او کلک زړي دي.

تونس :

د هغه هیواد ونو له جملې څخه دي چې انارو ور څخه سرچینه اخیستي او په مختلفو منطقو کې یې مختلف ډولونه کرل کېږي . چې دغه انواع د محلي نومونو سره د نوعې د ځایې او د مېوې د رنګ او داسې نورو ورته سرچینو په اساس موندل کېږي. نباتي مواد وار په وار د منطقو تر منځ تبادله کېږي چې ارثي ډولونه په نومورو ساحو کې د نورو ډولونو یا نوعو سره کېدای شي نېږدې اړیکې ونه لري نو په دې اساس تولید په منطقو کې نه مشخص کېږي.

هغه مېوې چې په عنعنوي ډول تولید شوي د نوي مارکېټ لپاره مناسبې نه دي . یو څه محلي نوعې په تجارتي قوریو کې تکثیر کېږي او په نوې کرونده کې استعمالیږي . بعضي نوعې یې عبارت دي له مېزي ، رونزي یا ګروسي چې پدې کې کم تر کمه څلور ارثي اړیکې لرونکي ګروپونه موجود دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسپانیه :

په هسپانیه کې انار معمولاً په الیکنټ او مورسیا ولایتونو کې چې په سویل ختیزې هسپانیه کې موقیعت لري کرل کېږي چې د اوړي د بادونو تودوخه معمولاً ۴۰ سانتي ګراد څخه زیاتیږي . د انواعو خصوصیات د ډولونو تر منځ په لوړه کچه بدلیدونکې دي. په عمومې ډول د Mollar de Elche نوعه په کې زیاته کرل کېږي. روجا (Roja) او (valenciana)اضافه ډولونه دي.د Valenciana نوعي بهرنۍ برخه د Moller نوعې په نسبت روښانه ده ولې داخلي برخه یې پیکه او زیاته خوړه نه ده. اوس مهال د نسل ګیري د پروګرامونو په واسطه نوي انواع معرفي شوي دي تر څو چې تجارتي محصولات اصلاح شي.

ایران :

هغه خوړې انواع چې په تازه ډول په ایران کې استعمالېږي عبارت دي له علق شیرین ، بې هسته ، سیاه ، آغا محمد علي شیرین، ملاسي شیرین ،ملاسي ترش او داسې نورو څخه .

نیله بوټي او زینتي نوعي :

عبارت دي له علق ترش ، تا بستاني او پوست سفیدترش څخه.

ایټالیاخصوصاً سیسلي:هغه انواع چې په دغه هېوادونو کې کرل کېږي په لاندې ډول دي

رګانا ، درکلمو تو ، پروفیټا ، سیلیننټ ، نیرانااو ډنټ ډای کا والو.

هند :په دغه هېواد کې معمولاً ډومبیتوب غوښینو او د بې زړو جوس لرونکو نوعو ته ورکړل شوی دی . هغه نوعي چې نرم زړو ته ورته وي د بي زړو په ډله کې صنف بندي شوي دي لکه بي دانه ، قندهاري ، آلنډي ، وډکې ، دولکا ، کابل ،مسقط ریډ ، پیپرشیل، پونا ، هسپانوي ربي، ویلوډو او مسقط وائټ.که څه هم د انارو د ډولونو د کر په اړه په منځني ختیځ او اسیا کې محدود معلومات وجود لري خو ځیني ډولونه یې د تجارتي اهمیت له مخي په لاندي ډول لیست شوي.

عراق: احمر ، اسود او حلوا

سعودي عرب : منګولاتي .

اسرائیل یهودي برخه : مالیسي او راس ایل بغل.

د انارو نسل ګیري : د تجارتي نوعو انتخاب.

د مېوو په اړه مهم مشخصات :

- غوره جنسیت لرونکې مېوه : پدي کې د مېوې اندازه او شکل ، د پوټکې او زړې رنګ ، جوس درلودل او د بورې اجزا او همدارنګه د تیزابو خوند موجود دي . د انواعو د خصوصیاتو تر منځ لوی توپیر شتون لري چې کېداي شي دا د کرنیز چاپیریال او د راټولولو د نیټې په واسطه په پراخه کچه متاثره شي . د مېوې د اندازې یا د پوټکې د سور رنګې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه د مېوې د داخلي جوړښت تر منځ باثباته اړیکې وجود نه لري .په نسبي ډول زیات جوس د غټې مېوې څخه ډیر مطلوب دي .

- د نرمو زړو (دانو) شتوالي: نرم زړي (نرمې دانې) یا د زړو نه موجودیت یو په زړه پورې اقتصادي خاصیت دي چې د مېوې د استعمال جنسیت اصلاح کوي .د انارو زیاتره انواع یا حالتونه ددې خاصیت (دزړو نرموالي) څخه تر زیاتي اندازې مختلف دي .د سخت زړو جوړښت کېدای شي چې د نرم زړو ډولونو یا نوعو د ګرده افشاني په واسطه متاثره کېږي .
- د مېوې مقاومت د چاودېدو په وړاندې : دا کار زیاتره د آب و هوا ، د باغ د اداري خصوصاً د اوبو درژیم او د اوبه خور د مهال ویش پورې اړه لري او د پورته عواملو په واسطه متاثره کېږي
- د مېوې مقاومت د سوري کوونکو حشرو په وړاندې: د Moth او Butterfly مختلفې لارواوې د انارو پیژندل شوي حشرات دي چې انارو ته د پام وړ زیان اړوي. په عمومي توګه تیزاب لرونکې مېوې د خوږو مېوو په نسبت د کم زیان سره مخ کېږي.
- د حاصلاتو له راټولولو څخه وروسته د ښه کېفیت درلودل:په زیاتره هیوادونو کې د انارو ذخیره کول او انتقالول مروج دي. د حاصلاتو د غوره جنسیت ساتل او د مېوې مقاومت د حاصلاتو د ساتلو یا ذخیره کولو په زړه پورې خصوصیات دي.

د انارو د کرلو لپاره کومو شیانو ته اړتیا ده ؟

<u>تودوخه :</u>

د انارو انواع په نیمه تودو سیمو کې چې معتدله تودوخه لري ښه حاصل ورکوي او په طبعي توګه په هغو سیمو کې چې ژمي یې سوړ او اوړي یې تود وي ښه توافق کوي . انار د منفي یوولس سانتي ګراد (11C-) څخه په ټیټه تودوخه کې تر ډیره حده زیانمن کېدای شي .

د انارو بوټې لومړۍ پانې او وروسته غوټې کوي او د لومړۍ پانې څخه تر غوټې کولو پورې د یخ وهنې په وړاندې حساس دي

د انارو نیالګي نیمه وچ اقلیم خوښوي او د وچکالۍ په مقابل کې ډیر زیات مقاوم دي. انار په پوره لمریز موسم کې ښه حاصل ورکوي.د انارو پوټکی چې د یخ وهنې او د لمر د سوزیدو له املې زیانمن شوی وي د سپین رنګ په واسطه د رنګولو له لارې کولای شو چې د تودوخې د تغیر یعني د یخو شپو او تودو ورځو په جریان کې یې زیان راکم کړو.

<u>خاوره :</u>

بیدون د الکلي او مالګینو خاورو څخه انار په زیاترو خاورو کې کرل کېږي.همدارنګه انار په کمو الکلي خاورو کې چې pH یې ۷,۵ ته رسیږي مقاومت لري خو ولي کمې تیزابي خاوري چې pH یې د ۲,۵-۵,۵ پورې وي د انارو لپاره په زړه پورې خاوري دي . انار په ژورو او درندو ګډو خاورو کې ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل ورکوي مګر منځنۍ درنې خاورې هم د قبول وړ دي په هغه صورت کې چې ښه ذهکشي شوې وي.
انار د یو مخیز اوبه خور په مقابل کې مقاومت لري که څه هم انار معمولاً په مني کې زیات اوبه کېږي ترڅو د مېوې په سایز کې زیاتوالي راشي ولي په ژمي کې د حاصل ټولولو په وخت کې باید اوبه نشي ځکه چې په پسرلي کې د زیاتي ودي باعث ګرځي. په ژورو خاورو کې انار باید په مایلو ځایونو کې وکرل شي ترڅو په خاوره کې د هوا جریان او د انارو تولید اصلاح شي. د انارو دکر لپاره سپکې او شګلنې خاورې هم استعمالیداي شي خو په دې شرط چې باغ باید ښه اوبه شي.

۳. په افغانستان کې انارپه کوموځایونو اوکوم ډولونه یي کرل کېږي؟

د قندهار ولایت انار په تاریخي لحاظ د غوره کېفیت د انارو په توګه پیژندل کېږي . د انارو زیاتره باغونه یې د ارغنداب د سیند په اوږدو کې واقع دي .په قندهار ولایت کې د انارو کلنی حاصل تقریباً ۲۰۰۰۰ مترک ټنو پورې رسي او اساسي نوعه یي قندهاري ده . په تګاب ولایت کې اساسي نوعه بیدانه ده او کلنی حاصل یي تقریباً ۴۰۰۰ مټرک ټنه دي. د افغانستان په نورو ځایونوکې هم په کم مقدار انار تولیدیږي.لوړوالی د انارو د تولید په وړاندې یو خنډ دی . په ننګرهار ولایت کې بیدانه انار په ۱۰۰۰ مترو یا لدي څخه پورته ارتفاع کې او قندهاري د ۵۵۰-۱۰۰۰مترو په لوړوالي کې تولیدیږي.

۴.د باغ پلان ګوزاري:

د ډول یا نوعې غوره کول
یو بزګر باید کومه نوعه وکري او ولي ؟

معمولاًد غوره ډولونو په پیژندلو کې لاندي مشخصات استعمالیږي:

- د انارو هغه ډولونه چې ګلابي او سره ګلان لري عام ، په زړه پوري او تجارتي ډولونه بلل کېږي.
  - سوربخن رنګ لرونکې مېوه زیات تروشوالي ته مېلان لري.
  - سپین بخن رنګ لرونکې مېوه زیات خوږوالي ته مېلان لري.
- مېوه باید په ونه کې په یو وخت کې پخه شي ترڅو په یو وخت کې دسته بندي شي او په مېوه کې کم چاودونه رامنځته شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- غټه مېوه: که څه هم کوچني مېوې ژر پخیږي، خو د غټو مېوو لپاره په بازار کې تقاضا زیاته او هم نرخ یې تر نورو ښه وي.
- د ښه ذخیره کېدو او انتقال ځانګړتیاوي ولري.
- د زیاتو زړو په نسبت باید زیاته غوښینه برخه ولري ځکه چې کوچنیو او نرمو زړو ته ترجیح ورکول کېږي.
- ځاني القاح باید ولري.

ځاني القاح لرونکي انار (Self Compatibility) :

د انارو زیاتره انواع ځاني القاح لري او د Pollinizer څخه پرته مېوه نیسي ولې د مېوې نیونه یې د Pollinizer سره اصلاح کېدای شي . که چېرې تاسي په شک کې یاست نو کولای شي چې دوه یا له دوو څخه زیاتي نوعي وکرئ تر څو خپلمنځي غیر ځاني القاح صورت ونېسي چې د نوموړي عمل له لارې ښه تولید لاسته راځي.

زیاتوالی یا تکثیر (Propagation) :

انار کېدای شي چې د نرمو او کلکو لرګو د قلمو او یا هم د تخم د لارې تکثیر شي. د نرمو لرګیو قلمې چې د وده ییز فصل په اخر کې رامنځته شوي کېدای شي چې د قوریي په بسترونو یا شنو خونو کې ریښې وباسي مګر دا د زیاتوالي یا تکثیر معیاري مېتود نه دی.

تخمونه په اسانۍ سره تیغه کوي پرته له دې چې د استراحت حالت ته لاړ شي. مګر ونې په تجارتي ډول د تخمونو د تیغونو په واسطه نه کرل کېږي ځکه چې په نوموړو نیالګیو کې چې د تخمونو په واسطه تکثیریږي د مخکښۍ نوعي یا ډول خواص شتون نه لري.

د تخمونو څخه په لاس راغلیو نیالګیو مېوې د مختلفو خواصو لرونکې وي د بیلګې په ډول غټه مېوه په وړه مېوه جوس لرونکې په کم جوس لرونکې ،پخه سره یا ګلابي رنګه په سپینه او همدارنګه خوږه مېوه په تروشه مېوه بدلیږي. نیالګي په اسانۍ سره د کلکو لرګیو د قلمو په واسطه تکثیریږي چې د نوموړو قلمو اوږدوالی باید د ۱۵-۲۰ سانتي مترو او پنډوالي یې د پنسل یا له دي څخه لوی وي. قلمې باید د تیر کال د فصل د ډنډرکو څخه چې د ګل غوټې (Bud) او پانې ولري واخیستل شي او یا هم نمو یا وده کوونکې لښتې د استراحت د مرحلې په اخر وخت کې مخکې لدي چې پانې یا ګلان وغورځوي (فروري یا مارچ) کې واخیستل شي او په تعقیم شوي خاوره کې دي عمودي کېښودل شي. په شنه خونه کې دي پورتنۍ زخه بهر طرف ته پریښودل شي او یا هم مستقیماً دي د قوریي په بسترونو کې وکرل شي.

د انارو قلمې په اسانۍ سره ریښي کوي او په زړه پوري کلونونه (Clone) ورڅخه په لاس راځي. قلمې کېدای شي چې د قوریو په قطارونو کې د یو یا دوه کلونو لپاره پریښودل شي. په اصلي ځای کې د کرلو څخه مخکې د قوریي په بسترکې د قلمو یو کال پاتي کېدل کفایت کوي. کله چې قلمې د قوریي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بستر څخه انتقالیږي نو نازکې ریښې لري که چېرې محفوظ وساتل شي ښه وده کوي. په عمومې ډول د انارو تکثیر د ښاخ پیوند په وسیله کامیابه نه دي.

د موقعیت غوره کول او تیارول:

تولید د ونې په اندازي، قوت او د حاصل په توان پوري اړه لري .
د مېوو په تولیدنکو سیمو کې د ونې د اندازي محدودونکې عوامل په لاندې ډول دي.

- اقلیم :

خصوصا په کافي اندازه د بارانې یا داوبخور د ابو نشتوالي او یا یخ وهنه په هغه سیمو کې چې د ژمې تودوخه یې (۵-۱۵)د رجې د سانتي ګراد وي .
کچېرې یخ وهنه مخکې د پسرلي څخه یا د غو ړیدلو په دوران کې رامنځ ته شي نو کېداي شي چې فصل له منځه ولاړ شي .

- خاوره :په ژوره او ښیرازه خاوره کې د کمزورې خاورې په پرتله وده ښه وي او محدوده نه وي .

- حاصل خیزي :د ښه تولید د لاسته راوړلو په خاطر باید سرې تطبیق شي .

د سیمې (موقیعت) غوره کول :

د انارو د کرلو لپاره ژورې او ښه زهکشي شوېشګلنې لوم خاورې چې ښه رطوبت (لنده بل) او د غذایي موادو د درلودلو ظرفیت ولري تر ټولو غوره خاوري دي . انار باید په ما لګینو (Saline) خاورو کې ونه کرل شي . په پوره ډول د لمر رڼا تقریبا د ټولې ورځې په اوږدوکې ضروري ده .
هغه ونې چې د ورځې په اوږدو کې کم تر کمه د ۶-۸ ساعتو پوري د لمر رڼا تر لاسه نکړي نو اوږدې نرۍ څانګې تولیدوي چې د لږو ګلانو او مېوو درلودونکې وي. د خاورې د داخلي زهکشۍ د معلومولو لپاره یوه ساده ازموینه تر سره کوو تر څو وکتل شي چې آیا تاسو د مېوه دارو ونو لپاره مناسب ځای غوره کړی ؟
د یو متر ژوروالي په اندازه یو تنګ سوری وکنئ او د اوبو څخه یې ډک کړئ. که چېرې اوبه په څلورویشتو ساعتو کې له منځه ولاړې نو تاسي به د مېوه دارو او مغز لرونکو ونو په کرلو کې هیڅ ستونزه ونه لري . او کچېرې اوبه په ۴۸ ساعتو کې له منځه ولاړې نو خاوره د منلو وړ ده ولې څه ناڅه ستونزې رامنځ ته کوي او که چېرې اوبه وروسته د ۴۸ ساعتونو څخه په سوري کې موجودې وې نو د مېوه دارو او مغز لرونکو ونو پر ځای سبزیجات او ګلان وکرئ.

له یخ وهنې څخه ساتنه :

د پانې د ټوکېدو ،دګل د غوړیدنې او د مېوې دځوانۍ په مرحله کې د یخ وهنې د خطر د کمولو په خاطر د باغ پلان جوړونه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ونې چې په ازادو ساحو کې کرل شوي او یا یخو بادونو ته مخامخ وي ډیر احتمال لري چې د یخ وهلو زیان وزغمي . ټیټې ساحې سره او یخه هوا راټولوي نو په ټیټو ساحو کې د کرلو څخه ځان وژغوري . د جوړښتونو (ودانیو) یا دیوالونو سره نږدې په تیره بیا چې سوېل لویدیځ معرض ولري د ونو کرنه د هغوی سره نږدې د هغوي د جذب شوي حرارت څخه ګټه اخلي .

- په ټیټو ساحو کې چې شاوخوا غونډۍ یا شیلي وي یخني راټولوي نو باید چې ونې ونه کرل شي.
- دا یقیني کړئ چې ځمکه کلکه ، مرطوبه او د لمر رڼا ته مخامخ ده.
- شمال ته مخامخ اړخ کې ونې وکړئ تر څو غوړیدنه وروسته رامنځ ته شي.

د صحت مندو او روغو ونو ساتل د یخني د زیان د کمولو غوره لاره ده هغه تربیتي لاري استعمال کړئ چې په ژمې کې خوب(Dormancy) وساتي .

دا طریقې د دوبي یا مني په اخر کې د سرې د نه ورکولو او ښاخه بری څخه عبارت دي. غښتلې او قوي ونې امکان لري چې د یخ وهنې څخه وروسته روغې شي او کمزوري ونې چې ناروغي، د حشراتو زیان او غذایي نیمګړتیاوي لري ښایي چې د شدید زیان سره مخ شي او په تدریجي ډول بیرته روغې شي. وابنه ، هرزه ګیاه ګاني او خزلي د ورځې په جریان کې خاورې ته د حرارت د ننوتلو مخه نیسي. نو پدي ډول د شپې د پرېښودلو لپاره لږه انرژي ذخیره کېږي . د ونې شا اوخوا تر خپلې وسې پورې د خزلو ، هرزه ګیاوو او ځمکې پټونکو نباتاتو څخه پاکه وساتئ . په باغ کې د پوښوونکي فصل د کرلو څخه ځان وساتئ او یا هم هغه لاړښوونې چې د پوښوونکي فصل تر عنوان لاندې راغلي تعقیب کړئ.

د خاوري تیارول ، سمون او سره ورکول :

د کرلو څخه مخکې خاوره د قلبه کولو او یوم اړولو پواسطه په بشپړ ډول تیاره کړئ او د کرولو څخه مخکې ټولې ګیاوې ، یو ځایي شوي چونه ، عضوي مواد لکه پوره خوسا شوې سره یا کمپوست د خاوري څخه د ۲۰-۲۵ سانتي مترو پورې لري کړئ. که چېرې PH د ۷ څخه ښکته وي چونه په نهه متر مربع ساحه کې د ۴,۵ کېلو ګرامو په اندازه تطبیق کړئ . له قوریې څخه د نیالګیو له راایستلو د مخه خاوره تیاره کړئ. انار معمولاً د ډیرو غذایي موادو کمښت نه ښي ، نایتروجن (N) د حاصلخیزئ په اندازه ، وده ، حاصل او د انارو په کېفیت د نورو نباتاتو په نسبت ډیر تاثیر لري. د نایتروجن مناسبه اندازه د ودي د ښه کولو او نوي کېنول شوو نیالګیو د پرمختګ لپاره ضروري ده .

د کرلو څخه مخکې د سرې ورکول : Pre-planting Fertilization :

کمپوست ، خیواني سره او شنه سره کېدای شي چې تر یو متر ژوروالي پورې وکارول شي . د نیالګي د کېنولو پر مهال د نیالګي سوري ته باید ذکر شوې سرې علاوه نشي بلکه د نیالګیو کېنولو څخه وړاندې باید استعمال شي تر څو خوسا کېدنه مخکې تر نیالګیو کېنولو رامنځته شي که نه نو د ریښو خوسا کېدل رامنځته کېږي. د نایتروجن عضوي منابع لکه یوریا باید په ژمې یا پسرلي کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تطبیق شي ترڅو تجزیه کېدل او د غذایي موادو خوشي کېدل او پریښودل پر وخت ترسره شي. که چېرې نایتروجن تطبیق کیږي نو باید د ۲۰-۵۵کیلوګرامو پورې په یوه هکتارکې باید تطبیق شي.

د ګیاوو له منځه وړل :

ډیرې ګیاوې د انارو د نویو نیالګیو سره په کلکه سیالي کوي باید مخکې د نیالګیو له کېنولو څخه د منځه لاړې شي .

د نیالګیو کېنولو ډیزاین یا Planting design:

د انارو نیالګي د ونو او قطارونو په منځ کې د ۳-۴ او ان د ۲-۷ مترو فاصله کې کېنول کېږي چې نوموړي فاصله د باغ په انتخاب (ونې یا نیالګي) ، د باغ قوت (دخاوري کېفیت،په کافي ډول د اوبو موجودیت، نوعې او تعذیې پورې اړه لري.

که چېرته Cross-pollination ته اړتیا وي نو د Pollinizer تعداد باید چې د انارو د نوعي د تعداد سره برابر وي. که چېرته د ګرده افشانيPollinizer مېوه د کمزوري کېفیت درلودونکې وي نو یو Pollinizer د نهه اصلي مېوه ورکوونکې ونو په مقابل کې وکرئ چې فاصله یې په عادلانه ډول ترتیب شوي وي. د Pollinizer ډیر موثر ډیزاین۳x۳ متر مربع کې د نهو (۹) ونو لپاره دي چې د مرکز ونه ګرده ورکونکې (Pollinizer) وي. د نېږدې فاصلې پایلي ممکن وړې ونې وي او یا که ونې ډیرې غټېږي یو پر بل سیوري کوي چې په پایله کې د مېوې حاصل کمېږي . د انارو ونې ته که ښې اوبه او ښه سره ورکړل شي تر ۹ متر و پورې لوړېږي . که چېرې اجازه ورکړل شي چې وده وکړي لږه مېوه به تولید کړي. د انارو د ونو د ښاخونو قطر کم تر کمه تر۵ مترو پورې وده کوي. د انارو ونې په کافي فاصله کې کېنوئ تر څو د ډیرې سیالۍ مخه ونېول شي . د ونو قطار د شمال څخه د جنوب په لور جوړ کړئ چې پدې سره به رڼا مېوو ته مخامخ شي.

ستاسو ونو ته بڼه یا شکل ورکول :

انار په طبعي ډول دڅوتنو یاڅو نیالګیو په درلودلو سره روزل کېږي که څه هم انارد ونو په څېرکرل کېږي. په عمومي توګه دګلدان په بڼه Vase-shaped او یا هم د منځ خالي سیستم Open center په واسطه روزل کېږي ترڅو د چترۍ ټولو برخو ته په کافي اندازه رڼا ورسیږي تر څو د ګل غوټۍ جوړې شي او دښه کېفیت مېوه تولید شي.

که چېرې انارد بوټي په بڼه وکرل شي . معمولاد 5-3 پورې ساقي د ودي په منظور پریښودل کېږي . که چېرې انارپه ګڼ شکل وکرل شي نو د مېوې د کم تولید باعث ګرځي خو برعکس د ونو په بڼه چې د لمر د رڼا څخه استفاده کوي د زیاتې مېوې د تولید باعث ګرځي. په یو ګڼ باغ کې د مېوې تولید کم وي او فقط د ونې په پورتنۍ برخه کې مېوې تولیدیږي ، مېوې کم رنګه وي او د پاشونکو موادو تطبیق مناسب نه بریښي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نوعې د پوره اندازې لویوالي لپاره په زړه پورې فاصله 6x5 m یا 6x4 متره ده همدارنګه د یو منځنې او ټیټ قد لرونکې نوعې د کرلو لپاره مناسبه فاصله 5x3 m متره ده.
نوي قوي ښاخونه چې د تنې بهر خواته راښکاره کېږي باید په لاس لري شي دا په هغه صورت کې چې د نوي فصل په جریان کې راښکاره شي ځکه چې زیات حاصل نه ورکوي او د رڼا د داخلیدو مخه نیسي خو که چېرې ونه د عمر په لحاظ یا د تولید د کموالي په اساس نویو ښاخونو ته ضرورت لري نو باید د یو ساقي پر سر یو ښاخ پریښودل شي تر څو زاړه لرګي بیا نوي شي چې ددې عمل په واسطه به تنه د 2-3 کلونو په جریان کې په مېوه تولیدونکې تنې بدله شي . هغه باغ چې په کې خلک پیدل یا پیاده ګرځي باید لوړوالی یې د 3,5-3 مترو په اندازه وساتل شي ولې پداسي باغ کې چې د مېوې ټولولو په وخت کې پکې زینې ته اړتیا لیدل کېږي یعني مېوه یې جګه وي باید لوړوالی یې د 5m نه زیات نه وي .
که چېرې باغ قوي نه وي نو باید د ونو لوړوالي د 3-3,5m نه پورته پرې نښودل شي ځکه چې د باغ ساحه به ډکه نه وي او د کم تولید په وجه به ځمکه ضایع شوي وي.
ونې د ودې او دوباره تولید لپاره محدودې سرچپنې او منابع لري ، که چېرې ټولې سرچپنې یا منابع د بدنې ودې لپاره استعمال شي چې غټې ونې په لاس راشي نو د مېوې د تولید لپاره به هیڅ سرچپنې یا منابع موجودې نه وي . غټې ونې ډیره مېوه نه تولیدوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. د باغ جوړول:

د قوريي ونې او دهغې کرل :

کله چې د مېوې ونې له قوريي څخه رارسيږي سم دلاسه د ونو بنډلونه خلاص کړئ تر څو زيان وپلټل شي او د ونو عمومي حالت و څيړل شي . دا باوري کړئ چې دونو ريښې وچې نه شي . د ډيرو مېوه لرونکو ونو ريښې کله چې د قوريي څخه راځي لوڅې او خاوره ور پورې نه وي نښتي . او هغه مهال چې تاسي يې کرلو ته چمتو نه ياست نو د ونو ريشي په څټو سره وپوښئ.

Hell in پدې مانا چې تاسې يوه ژوره کنده وباسئ چې د ونې ريښې او يا د ونو بنډل په هغې کې (په مرطوبه خاوره کې) تر کرلو پوري پټ کړئ.

په لوښو کې بايد نيالګي تر هغې پريښودل شي تر څو ځمکه نه وي تيارە شوي.او همدارنګه د لوښي خاوره بايد وکتل شي چې پوره وچه شوي نه وي.مخکې لدي چې په لوښي کې د کرل شوي نيالګي ريښي ماتي شي بايد د ريښې يې جدا شي.

کله چې ځمکه يخ نه وي وهلي نيالګي وکړئ . ددې کار له تر سره کولو مو بايد چې هدف په لومړنيو دوه يا دري کلونو کې يوازې د يوې قوي ونې ته چې ښه شکل ولري وده ورکول وي . د انار ونو ته لږه او يا هيڅ ټريننګ يعني روزنه نه ورکول کېږي بې له دي چې د نيالګي د کرلو پر مهال دنيالګي سر پرې شي او تيټو سرونوته وده ورکړل شي.همدارنګه دا هم د سمون وړ دي چې ونې ته اجازه ورکړل شي تر څو د ۲-۳،۱ مترو پورې څانګې وده وکړي او په تيټوځانګوکې دمېوو اوځمکې دتماس څخه مخنيوي وشي.

کله او څنګه وکرل شي:

هغه مهال چې په لوښي کې کرل شوي نيالګي په خاوره کې کرل کېږي نو بايد کنده ورته د لوښي د اندازې په نسبت تقريباً دوه چنده پراخه او معمولي زياته ژوره وکښندل شي.

کندې ته بايد سره علاوه نه شي او يا هم د بوټي د کرلو سره سم بايد سره کندې ته اضافه نشي.

مخکې له دې چې نيالګي سره جذب کړاي شي د باغ په خاوره کې د ودې لپاره وخت ته اړتيا لري د کندې په منځ کې د خاوري يوه ټوپۍ (Mound) جوړه کړئ او د ريښو پنډوسکې په کې ځاي پر ځاي کړئ . په کوم ژوروالي چې نيالګي په لوښي کې وه په هم هغه ژوروالي يا لدي لږ زيات بايد د ريښو پنډوسکې د باغ په خاوره کې ځاي پر ځاي شي .

د کندې په منځ کې ټوپۍ يا لوړي برخي (Mound) ته خاوره اضافه کړئ او په کراره يې وټپوئ تر هغې پوري چې د نيالګي خاوره د ځمکې سره برابره شي. کندې ته بايد هيڅ ډول مواد لکه سره يا کمپوست اضافه نشي .

د لوښي څخه نيالګي ډير په احتياط سره لرې کړئ . که چېرې په لوښي کې د کرل شوي نيالګي ريښې په بيخ کې غير منظمې او يو په بل کې ننوتي وي بايد په هغه ځاي کې قطع شي چېرته چې غير منظم يا تاو راتاو شوي وي او که چېرې ريښې تاو راتاو شوي وي کولاي شو چې جدا يې کړو او يا يې قطع کړو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېرې د ریښو پنډوسکه کلکه غښتلي وي نو باید د چاقو په واسطه له څو اړخونو څخه ووهل شي تر څو د ریښو خاوره سسته شي . انار باید همغه اندازه چې په لوښو کې وو یا لدې لږ لوړ وکرل شي .
کله چې نیالګي په کنده کې کرل کېږي د ریښو د پنډوسکې ګرد چاپیرې باید خاوره واچول شي او په احتیاط سره کلک وټپول شي . کندې ته دومره خاوره باید اضافه شي چې د ځمکې د سطحې سره برابره یا لږه لوړه پاتې شي او لدې وروسته یې په بشپړ ډول اوبه کړئ تر څو په خاوره کې د هوا کڅوړې له منځه لاړې شي او که چېرې نیالګي یې بې ځایه شي باید بیرته خپل حالت ته راوړل شي او نوره خاوره ورسره اضافه شي .
که چېرې د نیالګي ریښې لوڅې وي نو باید په مناسبه اندازه ورته کنده وویستل شي ترڅو په کې د ریښو سیستم ځای پر ځای شي . کندې یا سورې ته باید نور اضافي مواد لکه سره او کمپوست علاوه نشي او نیالګي باید د ځمکې د سطحې سره سم وکرل شي . زیانمنه ریښه باید د زیانمنې شوي برخې څخه شاته پرې شي . خاوره باید د دوباره ډکون لپاره وساتل شي . د کندې نه له راایستل شوي خاوره څخه باید تیږې ، واښه او پاتې شونې لرې شي او لوټې دې مېده شي . او کچېرې کنده ژوره وي نو بهتر خبره داده چې نیالګي د ځمکې د سطحې سره سم په کنده کې ځای پر ځای شي او د دوباره ډکون لپاره دي خاوره شي تر څو د ځمکې څخه لږ پورته شي .

استعمال نیالګي د سطحي ځای پر ځای

اوبه:
کله چې ونه کښول شي ښه یې اوبه کړئ د وروستي ځل لپاره د خاوري اصلي کرښه وګورئ. که چېرې ونه کښښې دا هغه وخت دي چې ونه بیا خپل درست حالت ته وخوځول شي چې د خاوري سطحه د تنې په مقابل کې په عین حال پاتې شي په کومه سطحه کې چې نیالګي په لوښي کې وه . د یوې عمومې قاعدې په شکل ، له دې وروسته چې خاوره نشست وکړي نو لومړی باید ترینه غټه ریښه قطعه شي.
د نوي کښول شوي ونې د اوبو کولو لپاره ډنډوکي جوړ کړئ او دا یقیني کړئ چې اوبه د نیالکي د تنې نه لرې شي. ډنډوکی باید دنیالګي د کښولو د کندې څخه لږ پراخه وي. ددې لپاره چې ټولو ریښو ته اوبه ورسیږي، د ریښوحجم په نسبي ډول خصوصاُ په لومړني وده ایز فصل کې محدوده ساحه اشغالوي نو په وار وار اوبه کولوته ممکن اړتیا وي تر هغه چې ریښې ځای په ځای کېږي، ډنډوکې یو وار یا دوه واره له ګرمو اوبو ډک کړئ او کله چې یخني او یا باران وي دا کار ډیر ځلي کم کړئ. په لوښي کې د لویې شوي ونې او یا د لوڅو ریښو ونې د ریښو پنډوسکې باید د اوبو پواسطه لوندشي ځکه چې دوي د خپلې شا او خوا خاوري څخه ترکومه چې پکې دوي وده کوي اوبه نه شي ترلاسه کولاي، په ژمې کې ډنډوکې هوار کړئ. ترڅو ونه د باران په ټولو شویو اوبوکې ونه دریږي. د ونې د تنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په یو مترکې ځمکه باید د وښو هرزه ګیاوو او داسي نورو څخه چې د ونې سره سیالي کوي پاکه وساتل شي.
د ۷،۵ څخه تر ۱۵ سانتي مترو پوري ضخیمې خزلي لکه د لرګي توټي او یا د وښو توټي د هرزه ګیاوو په کنترول او د رطوبت په ساتنه کې مرسته کوي. دا خزلي باید د تنې څخه ترڅو سانتي مترو پورې لري وساتل شي ترڅو د تاج خرابیدل (Crown Rot) د پیښیدلو رامنځته کېدل کم کړي او هم د حشراتو د پنډیدلو ځایونه له منځه لاړ شي.

که اړتیا وي ستنه ورکړئ :

تر هغې چې ونه کړه شوې نه وي ستني ته اړتیا نه لري. که چېرته ستنو ته اړتیا وي نود ونې په مقابل لوري کې د همېشني باد په مقابل کې باید عمودا ځای په ځای شي. ستنه په خاوره کې دومره ننباسئ چې د ستني سر یو څو اینچه د ټیټ ترینې اصلي ځانګې څخه ښکته وي. کوږ شوې ځای باید له غوټې تقریباً ۱۵سانتي متره په اندازه لوړې وي یعنې۲/۳ یا ۱/۲ د ونې پورته برخه وي. ددې لپاره چې د غوټو پواسطه د ونې د پوستکې له خرابېدو څخه مخنیوي وشي د ربړ د ټوټو څخه ګټه واخلي. دونې شا او خوا ښه وتړئ او هر یو د ستني سره ونښلوئ. غوټې باید سستي وي ،ترڅو ونه وکولاي شي وخوځیږي او د ونې تنه غټه او وده وکړي.

د کښنولو پر مهال د لمر له سوځیدلو څخه ساتنه:

د نوي کښنول شوي ونې پوټکې په ډیره اساني د زیات لمر پواسطه زیانمنېدلای شي . کله چې زخمې شي نو په ډیره اسانتیا د سوري کوونکو حشراتو تر حملې لاندې راځي. د ونې د کښنولو څخه وروسته د لمر د سوځولو د مخنیوي په خاطر د ونې پوټکې په عاجل ډول په سپین رنګ چې په اوبو رقیق شوي وي د خاوري د سطحي څخه په ټوله تنه د بیدو غوټیو (Dormant bud) په شمول رنګ کړئ .

د نویو کښنول شویو نیالګیو روزل او ښاخه بري :

د نیالګي له کرلو څخه وروسته نیالګي د 70-60 سانتي مترپه اندازه باید غوڅ شي او لدي وروسته دي له 5-3 پوري متناسب اصلي شاخونو ته وده ورکړل شي چې ټیټ ترین ښاخ باید د ځمکې نه لږ تر لږه د 25-20 سانتي مترو څخه ټیټ نه وي .
ښاخونه باید د ژمې د کر په تعقیب 3/5 برخي په اوږدوالي لنډ شي او د 3-2 پوري غوټې باید په هر ښاخ کې پاتې شي . مزاحمې څانګې او بچګي باید له منځه یوړل شي او د هر اساسي یا اصلي ښاخ په سر باید دوه یا دري څانګې پرېښودل شي.
که چېرې وغواړو چې په زړه پورې ونه لاس ته راوړو باید 5-3 پوري هغه ساقي غوره شي چې قوي او نوري ساقي باید له منځه یوړل شي . په انارو کې لنډو او نیغو ښاخونو ته تر جیع ورکول کېږي ځکه چې دوي په اساني سره نه کږېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مېوه يې د لمر شديدو شعاوو ته مخامخ وي او همدارنګه د لمر سوزيدل د فصل په دوران کې وروسته کېږي . لمر ته ډيره مخامخ کېدنه د انارو د زړو يا دانو د په زړه پوري سور رنګ د له منځه تللو باعث ګرځي.

د انارو تنه د ودي کولو تر څنګ په سپرنګ مانند ده او منحني ډول بدليږي اود بوټي (Bush) ته ورته خواصو له امله په اساني سره بچکې توليدوي.

او د دي دواړو خصوصياتو ترکيب ځيني وختو نه د تني سره نږدي کله کله د خاورو د سطحي څخه لاندي bulge (غونډ شکل) تشکيلوي . بايد احتياط وشي چې اوبه د bulge او د تني تر منځ غونډي نشي ځکه چې د Phytopthora د توليديدو باعث ګرځي . په عام ډول بايد پاملرنه وشي چې تنه وچه وساتل شي .

ولي د انارو ونې ښاخه بري کېږي؟

- تربيه کول يا "Training" يو قوي ساختمان ته وده او انکشاف ورکوي چې له ماتيدلو يې مخنيوی وشي او د دروند حاصل تکيه څنګه وکړي.
- تربيه کول ځوانه ونه په لږ عمرکې په حاصل راولي.

يو مهم هدف د ونې په تربيه کولو کې دادي چې د ونې ټولي سرچېنې د مېوې د توليد لپاره هم استعمالېږي نه يوازي د بدني ودي لپاره. تربيه کول د ونې د اساسي ښاخه بري، د غټې مېوې د لاس ته راوړلو او د حاصل او حشراتو د کنټرول لپاره ښه بريښي. ځواني ونې د اصلي څانګو د جوړولو لپاره چې پراخه زاويې ولري ښاخه بري کېږي څانګې چې ښې فاصلي ولري د ډير حاصل د تکيه کولو توانمندي بې له ماتيدلو لري. که چېرې د انارو په زړه پوري نيالګي لاسته راوړل مو هدف وي کولاي شو چې د ۳-۵ پوري ساقي چې يو شان فاصلي ولري بايد پريږدو. د زړو ونو ښاخه بري د لاندي مقاصدو لپاره ترسره کېږي :

۱. دکمزوري کېفيت مېوو ورکوونکې څانګې بايد په هغه فصل کې چې وختي غوړيدنه تشوقوي کمې او يا له منځه يوړل شي او يا هم هغه ځانګې چې ناوخته غوړيږي او د کمزوري کېفيت مېوې توليدوي بايد لري شي.
۲. د څانګو ترمنځ د مناسبي فاصلي ساتل ترڅود رڼا او دواپاشي دموادو نفوذ ته اجازه ورکړل شي.
۳. د مطلوب شکل ، لوړوالي او پلنوالي ساتل.

د انارو د ونې د ښاخه بري عمومي دودونه :

- ونه د کېنولو په مهال شاخبري کړئ ترڅو تنه د ريښو سره توازن پيدا کړي.
- ځواني ونې په سپک ډول شاخبري کړئ.
- بالغې ونې درندي ښاخه بري کړئ ، په تيره بيا هغه ونې چې لږه وده يې کړې وي قوي کېږي. د ونې چترئ (Canopy) بايد خلاصه وساتل شي ترڅو د کلنۍ مېوې ورکونکې څانګې جوړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي. په انارو کې مېوه معمولاً د چترۍ نه بهر تشکېلیږي چې پدې ځای کې د لمر رڼا زیاته ګټوره ده.

- هغه مهال چې د ژمې د لومړي وخت یخ او د مني ټول خطرونه تیر شي ښاخه بري وکړئ خو د پوره غوړیدنې څخه د مخه چې د زخمې کېدلو او ناروغیو خطر کم وي. ځکه چې د انارو ونه ژر غوړیږي او په پایله کې ټول او یا ډیر ګلان او ځوانې مېوې په وار وار یخ وژني.
- کله چې لږ او یا هیڅ حاصل نه وي درنده ښاخه بري وکړئ .
- د ونې لوړه برخه د ونې د ټیټې برخې په نسبت درنده ښاخه بري کړئ ځکه چې په سرکې ډیره بدنې وده منځ ته راځي.
- ښه ښاخبري شوي څانګې تر پایه په بالغه ونه کې رنګړئ (Thin out) کړئ دا کار په پاتې څانګو کې دمېوې شکل غټ او کېفت یې ښه کوي.
- ښاخه بري لوړوالی کنترولوي چې په نتیجه کې یې حاصل په اسانۍ سره راټولیږي او د ونې مېوې نیول برقراره ساتي (لوړي ونې زیاتي مېوې نه تولیدوي).

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لاندي انځور کې د ونې ساختمان او تشریح کتلای شئ.

د مېوه داري ونې عمومي جوړښت

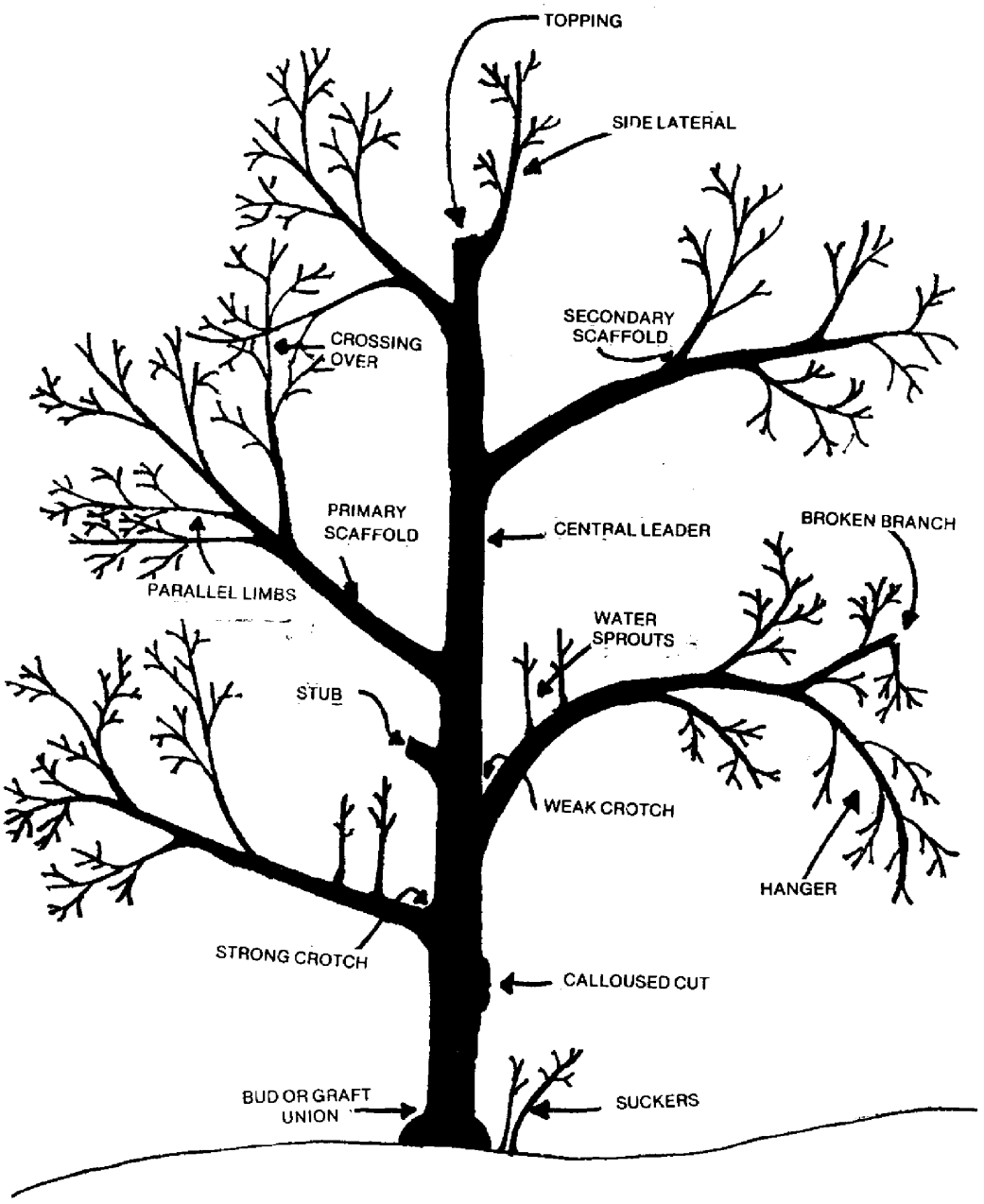

د روزنې سیستمونه (Training System):

انار کېداي شي چې د یوې ونې په شکل (معمولاً د منځ خلاص یا د ګلدان د ساختمان په شکل) او یا هم دځو ساقو لرونکو ونې په شکل چې د ۳-۵ پوري ساقي ولري وکرل شي کوم چې د انارو طبعي مېلان دي. د ودي په لومړیو دوو کلونوکې باید انار ښاخه بري شي ترڅو وده وکړي او د ۳-۵ پوري اساسي ښاخونه رامنځته شي، که څه هم نومورې ساقي د یو بوټي او یا که د اساسي ښاخونه په شکل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي چې يو د بل سره مساوي فاصلي ولري او د يوي ساقي څخه يي وده کړي وي.د انار بوټي د بچګيو د توليدولو مېلان لري نو بايد نوموړي بچګي له منځه ولاړ شي ځکه چې بچګي ودي ته تغير ورکوي يعني ونه د مېوې نيونې پر ځای ودي خواته تشويقوي.

لومړي کال: په لومړي کال کې د کرپه وخت کې د نيالګي پورته برخه غوڅيږي او په دوبي کې ورڅخه بچګي لري کېږي.

دوهم کال: په دوهم کال با قاعده ښاخه بري او د بچګيو لري کول د استراحت په وروستيو کې شروع کېږي او همدارنګه اضافي بچګي په اوړي کې لري کېږي. د کر څخه وروسته د لومړي ژمې په دوران کې ښاخونه 1/3 برخې ښاخه بري کړئ. همدارنګه مزاحمې څانګې بايد لرې شي او د ۳-۵ پوري ښاخونه پاتې شي.

دريم کال او له هغې وروسته: کلنۍ سپکه ښاخه بري باغ مېوې نيونې ته تشويقوي. د انارو باغ دوامداره او زياتې ښاخه برۍ ته اړتيا نه لري. د ژمې په وروستۍ برخه کې مړې او زيانمنې څانګې او همدارنګه بچګي بايد د ليدو سره سم له منځه يوړل شي. درنده ښاخه بري د کم بار نيولو سبب کېږي

د ښاخه برۍ ډولونه:

د سر پرې کول (Heading يا Heading Back) او رنګړي کول (Thinning يا Thinning out) د ښاخه برۍ دوه اصلي ډولونه دي.

۱. د سر پرې کول:

د سر پرې کول هغه پرې کول دي چې په هغه کې نيالګي يوې ستې ،اړخيزې غوټې او يا وړې اړخي څانګې ته نېږدې پرې کېږي. د قوي شاخبرۍ سره په تړاو د سر پرې کول د پرې کړل شوي ځای څخه لاندې د ګڼې ودي سبب ګرځي.

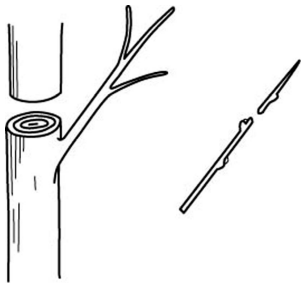

د ستې او اړخي څانګې پرې کول

۲. رنګړي کول:

د هغه اړخيز شاخ رنګړي کول دي کوم چې په لاندې برخه کې وي چېرته چې د بل اوږد ښاخ نه لنډ وي او يا ورپورې ننښتی وي. د ډيرو ښاخونو لرونکی نبات رنګړي کولو ته تر بل هر بوټي ښه جوړ دی ځکه چې ډير خلاصيږي او خپل د طبيعي ودي خاصيت ساتي او معمولاً يو واري قوي وده د پرې شوي ځای څخه نه توليدوي. د ونې څانګې يا پانې د ونې داخل خواته وده کوي ځکه چې د ونې چترۍ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیره رښا ننوځي . په استثنایي ډول کله چې نیالګي تازه کرل کېږي شاخبري یې باید اکثرا د رنګړي کولو پواسطه ترسره شي.

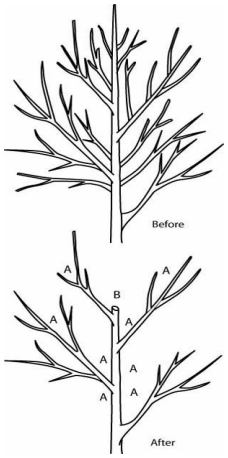

مخکې

د B توري د سر پرې کول ښایي پداسې حال کې چې د A توري د یو اړخیزو څانګو رنګړي کول ښایي.

وروسته

په لومړي کال له کښنولو څخه وروسته د انارو د ونو اوبه کول:

د انارو د اوبو اړتیا د ستروسو د اوبو د اړتیا سره یوشان والی لري یعنی په کال کی د ۱۲۵-۱۵۰ سانتی مترمکعب اوبو ته اړتیا لری. په هغه سیمو کی چی په وده ایز فصل کی په کافی اندازه باران ونه لري نو باید د انارو نیالګی د ۷-۱۰ ورځو په جریان کی اوبه شی او کچهری خاوری سپکی او یا درمپانه سپکی وی نو نیالګی زیات اوبه خورته اړتیا لری ولی په درندو خاورو کی کمو اوبوته اړتیا لیدل کېږی.

په کالیفورنیا ،اسرایل اود اروپا په ځینو تولیدونکو ساحوکی د انارو باغونه ځینی وختونه په قطره یې اوبه خور یا د شیندونکی اوبه خور په شکل اوبه کېږی.

کله چی نوی نیالګی کرل کېږی نو باید د قطره یی اوبه خور یا د شیندونکی اوبه خور آلی نیالګیو ته نژدی ځای پرځای شی اویاهم دوه اوبه شیندونکی د یو نیالګی په سراستعمالوو ترڅو د نیالګی د ریښو ساحی ته په مساوی شکل اوبه ورسیږی.کله چی نیالګی وده وکړی نو بایددنیالګیو ترمنځ یو اوبه شیندونکی الی ته انتقال شی.

خو باید نوموړی اوبه شیندونکی د ریښو ټولو برخو ته اوبه ورسوی د لوڅو ریښو نوي کښنول شوي نیالګي د کښنولو څخه وروسته که چېرته خاوره درنده وي او ونې د خوب په لاندې موسم کې کښنول شوي وي د کرلو څخه وروسته باید یو مخیزاوبه نه شي . معمولاًپه خاوره کې د ریښو د را پیدا کېدو لپاره کافي رطوبت موجود وي او په ډندونکې کې یو مخیز اوبه کول په درنو خاوروکې د هوا خالیګاوي دمنځه وړي چې غیرهوازي (anaerobic) حالت منځ ته راوړي چې کولاي شي ونې د منځه یوسي.

که چېرې خاوره ریګي،نرمه او وچه متینه وي او نیالګي په کې کرل شوي وي د ډندونکې په شکل اوبه کېداي شي. د کافي رطوبت د ډاډمن کولو لپاره خاوره باید په مکمل ډول لمده وي مخکې له دې چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونه مړاوې شي د ډیرو اوبو د مخنیوي لپاره باید اضافي اوبه لرې شي. متناوب لمدول او وچول د ریښو د ودي د اړتیا وړ اکسیجن ته اجازه ورکوي چې خاوري ته د ننه شي.
د ځوانو ونو اوبه کول د سرې ورکولو په پرتله ډیر مهم دي. ځواني ونې د ریښو یو محدود سیستم لري نو اوبه کول باید په وار وار تطبیق شي. د یوي عمومي قاعدي په څیر که چېرته دوه اونۍ بې له ۲،۵ سانتي متره بارانه په نویو کښنول شویو نیالګیو تیري شي نیالګي باید اوبه شي . اوبه کول د کلونو کلونو لپاره ضرور دي او اوبه کول په لومړني کال کې د ودي لپاره حیاتي ارزښت لري. ځواني ونې په مني کې ډیر لږ او یا کله کله اوبو ته اړتیا لري. په استثنایي ډول په ډیره شدیده وچکالۍ کې دا به ډیره ښه وي چې د خاوري رطوبت ته د وختي استراحت اجازه ورکړل شي تر څو په مني کې د رطوبت کموالي تشویق شي. د یخنۍ او یا باراني موسم د پیل څخه وړاندې د ډنډونکې شا او خوا خاوره لرې کړي. د ځوانو ونو دپاره دا ډیره ښه ده چې په اونۍ کې دوه واري اوبه شي او د مارچ او جون په مباشتوکې مطلوبه اندازه رطوبت د خاوري په لوړه طبقه کې چېرته چې ریښي وي وساتل شي. خصوصاً د پانو د غټیدنې، غوړیدنې او د مېوې د غټیدنې په لړ کې د خاوري ډول چې څنګه ښه خاوره کولای شي اوبه وساتي تاثیر کوي.
د ډیرو اوبو علایم Symptoms of too much water :
د پانو ژړیدل چې غور ځیږي او د ریښو خوسا کېدل .
د ډیرو لږو اوبو علایم Symptoms of too little water :
د پانو ژړیدل او لویدل او وړې مېوې توئیدل.

۶. د باغ اداره او تنظیم Orchard Management :

د رسیدلي باغ پاملرنه کول

دانارو ونې دې دښه شکل او جوړښت له پاره په ژمي کې شاخه بري شي. په دې ښاخه بری کې دونې لوړوالی دغوښتنې وړ اندازې ته رسیدای شی. ماتی ،کړی، او مزاحمت کونکی څانګی دی لری کړل شی.
که د ونې دننه خواته د ونې مرکز خلاص پریښودل ضرورت وي نو د اوړي په موسم کې شاخه بري کولای شی چی دا اړتیا پوره کړي.

دبچګیو او سکرونو پرې کول:

هغه نوي نیالګي او یا لښتې کومې چې د تنې، ریښو او دپیوندي برخې څخه ښکته رازرغونېږی باید ټولې پرې شي او همدارنګه هغه څانګې چې د ونې یوې خواته زرغونېږی او د ونی توازن خرابوی هغه هم باید دښاخه بری په وخت کې پرې شی. انار د ریښو څخه دبچګیو ویستلو ته مېلان لری.
هرزه وانښه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرزه وابنه زیاتره وخت په لاس سره او یا په رمبي سره ویستل کېږي، نومورې کاردی په سرسری توګه ترسره شی ترڅو دریښو دزیان لامل ونه ګرځی.
C: دانارو ځوانو او پخو ونو ته سره ورکول: زیاته سره ورکونه دمبوې دپریوتلو لامل ګرځی.

په کلیفورنیا کې په نمونوي ډول دسرې استعمال:

نایتروجن دزیات مصرفه عناصرو دډلې څخه دښه حاصل او ودی له پاره یو اغیزمن عنصردی چې دنایتروجنی سری (امونېم نایتریت) په ډول چې زیات مشهور دی دلاس په ذریعې سره ونو ته په لومړیو دوه کلونو کې اچول کېږي چې دا مقدار دځلورم کال پوری زیاتیږی.ددریم کال په شروع کې دې دغه سره دباغداری دتراکتور او یا شیندونکی ماشین په وسیله وپاشل شی.
په لاندی جدول کې د خالص نایتروجن اندازه دکېلو ګرام له مخی او یا د امونېم نایتریت ۳۳٪ سرې اندازه یو هکتار باغ ته سفارش شویده په هغه صورت کې چې په یو هکتار باغ کې ۳۳۱ ونې کرل شوې وي:

عمر	خالص نایترجن کېلوګرام	امونېم نایتریت کېلو ګرام
لومړی کال	19	57.6
دوهم کال	30.5	92.4
دریم کال	50.5	153
څلورم کال او دهغی څخه وروسته	114	345.5

دا کېدای شي چې په منی او یا ژمی کې په یو ځل سره استعمال شی. په سپکو خاورو کې یې په وقفه ایې ډول استعمال اړین دی ، لومړی ځل دی د منی په وروستیو کې استعمال شی اوپاتی برخه دی په پسرلی کې.
په زیاته اندازه نایتروجن او ناوخته دسرې استعمال کولای شي چې دمبوی پخیدنه او رنګ وځنډوی. ځینو څیړنو ښودلې ده چې دزیات نایتروجن استعمال دونی د بدني ودې او دکمې مبوې تشکېل رامنځته کړی دی. نایترجن کېدای شي چې په مختلفو شکلونو سره استعمال شی:
دامونېم نایتریت (۳۳-۰-۰) ، امونېم سلفیت (۲۱-۰-۰) کوم چې عامه سره ده، یوریا (۴۶-۰-۰) کوم چې دنایتروجن غوره سرچینه ده.
که چېری دخاوری PH د 6.5 څخه پورته وی، دامونېم سلفیت سرې (۲۱-۰-۰) دنایتروجنی سرو دسرچینی په توګه کوم چې دخاوری دتیزابیت سره مرسته کوی استعمالېږي. که چېری دخاوری ph د 6.5 اویا ښکته وو نو د نایتروجن بله منبع دې استعمال شی. که چېری یی PH د 7.5 څخه لوړ وی، نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفاسفورس سرې دې نه استعمالېږي. په عمومي ډول سره القلی خاورې دانارو د روزلو له پاره مناسبی نه دي.
سرې دې په شیندل شوي ډول سره د نیالګی د څانګو دپراخوالی په امتداد سره واچول شی. دسری داستعمال له امله دسوزیدو دمخنیو په خاطر دی کېمباوی سری د ونی دتنی څخه ۲۰ سانتی متره لری واچول شی.
دسری داستعمال څخه وروسته دی اوبه خور ترسره شی ترڅو استعمال شوی نایتروجن دریښو طبقی ته ورسیږی. دغذایې موادو او اوبو د رقابت دمخنیوی په خاطر باید دخاوری سطحه لوڅه شی چې د سطحی خیشاوی، دګیاه وژونکو په استعمال او عضوی ملچ سره هرزه بوټي لری شی.
دسری زیاته اندازه باید استعمال نه شی، دنایتروجن زیات استعمال د څانګو دزیاتی ودی ، ناوخته مېوه نیونی، کمزوری رنګ او خوند ، دمېوی ناوخته پخیدنه، او هم امکان شته چې دژمی یخ د ونی د زخمونو دحساسیت لامل وګرځی. همدارنګه دنایتروجن ناوخته او وروسته استعمال یعنی د جولایی د نیمایی څخه وروسته استعمال په ژمي کې ونې له استراحت څخه وباسي.
داسې شواهد او ارقام وجود نه لري چې وښایی د فاسفورس او پوتاشیم استعمال په انارو کې د ونې وده او یا دمېوې جنسیت بنه کړی.په زیاتره وختونو کې د جستو Zn کمښت په انارو کې لیدل کېږی، دغه ستونزه په ژمي او یا دپسرلي په سرکې په پانو باندې د جستو د پاشلو په اساس حل کېدای شي.
نایتروجن N او جست Zn په نمونوي ډول دانارو له پاره یوازینی سرې دي. نایتروجن د زیات مصرفه Macronutrients ، او جست Zn دکم مصرفه عناصرو دډلی څخه دی کوم چې په ډیر کم مقدار سره په ونه کې دکمښت دنښو دلیدلو څخه وروسته استعمالیږی.
په انارو کې دسرو داستعمال عملیی دنورو انارو تولیدونکو هیوادونو څخه:
اسرایل Israel: په کال کې د یوهکتار باغ لپاره د kg 300-200 پورې سره استعمالوي، پوتاشیم هم په همدی اندازه سره د K2O په شکل سره استعمالیږی. حیوانی سری په نمونوي ډول سره استعمال نه لري.
هسپانیه Spain: دسری استعمال تر هغه پوری نه سفارش کېږی ترڅو چې په پانو کې دکمښت نښی ونه لیدل شی، دسری استعمال دسری په وسیله د ککړتیا څخه دمخنیوی په خاطر محدود شوی دی نو په دی اساس دسرو داستعمال زیاته اندازه په لاندی ډول بنودل شویده:
لاندی اندازه باید زیاته نه شی:
۱۱۰ واحده نایتروجن، ۸۴ واحده فاسفورس، ۲۳۴ واحده پوتاشیم او ۲۵ واحده مګنېشیم دې د سیلابی اوبه خور په صورت کې استعمال شی. په قطره یې اوبه خور کې د زغم اعظمی حد ۸۵ واحده نایتروجن، ۶۷ واحده فاسفورس، ۱۸۷ پوتاشیم او ۲۰ واحده مګنېشیم دی.که چېری دعضوی سری هره اندازه استعمالیږی باید دنایتروجن د زغم لوړه اندازه دپورته بنودل شوی اندازی څخه معالومه کړل شی.
که چېری سیلابی اوبه خور سیستم په کار اچول شوی وي نو دنایتروجن اندازه دې په لاندی ډول سره په مباشتو تقسیم کړل شی کوم چې لومړی ځل اوبه خور دغوټیو دماتیدلو سره سم شروع کېږی:
مباشت دسری اندازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مارچ	٪۵
اپریل	٪۲۵
مې	٪۲۵
جون	٪۲۰
جولای	٪۱۵
اګست	٪۱۰

دعناصرو دکمښت د ننبو پیژندل:

په انارو کې دنایتروجن او جستو دکمښت نښې زیاتره وخت د ونو په پاڼو او کله کله په مېوو،عمومی وده او یا په لښتو کې لیدل کېږی. چې دا په نمونوی ډول سره هغه نښې دی چې انار یې ښیی.
که چېری نایتروجن کم وی، دمېوو د ونو زړې ښکتنۍ پانې کېدای شی چې زیړی شی، نهایې څانګو وده کمېږی، ونه دمېوی دحاصل څخه غورزیږی او یا یې حاصل کمېږی.که چېری نایتروجن زیات شی ، بدنې وده کېدای شی چې تیزه شنه شی، خو دمېوی تشکیل کېدای شی چې کم شی او دمېوی پخیدنه د عادی حال څخه ۷۱۰ ورځو پوری ځنډیږی. نو باید هر یو ددواړو پورته حالتونو څخه دنایتروجن کمښت او هم دهغې ډیرښت رامنځته نه شی.
دنوې ودې زیړې پاڼې تل داوسپنې او جستو دکمښت ښکاروندویې کوي او په شدیدو حالتونو کې دونی داخلی برخه کېدای شی چې زیړه شی.
دجستو Zn دکمښت نښې په پسرلی کې زیاتی روښانه معالومېږی، ونی پانې او ګلان وروسته غوړوی، پانې کوچنۍ او کله کله د رګونو ترمنځ زیړوالی ښایی پې تاوې شوې وي.ځینی وختونه د بندونو ترمنځ فاصله یې کمه وی، وروسته بیا په راتلونکې وده کې نوی وده نومورې نښې پټوی.
دجستو کمښت په تیزه وده کونکو ځوانو ونو او په الکلي خاورو کې په کرل شویو نیالګیو کې زیات لیدل کېږی همدارنګه ددوبی په نیمایې کې په ځوانو ونو کې هم لیدل کېږی. په خاورو کې دجستو استعمال غیر اقتصادی عمل دی ځکه چې په ریښو کې زیات جذبیدونکی نه دی اوهم په نباتاتو کې یوغیرمتحرک عنصر دی. دجستو دکمښت دمخینوی کامپابه لاره په پاڼو باندی د زنک سلفیت (طبعی زنک 52٪) یا دجستو 14٪ کلیتونو استعمال دی. نومورې استعمال د وده ایز موسم په هر وخت کې ترسره کېدای شی خو کېدای شی چې دپانې دسوزیدو لامل وګرځی. دجستو استعمال دحاصل د ټولولو څخه وروسته او داستراحت په مرحله کې ډیر غوره دی، په عمومی ډول، په پاڼو باندی د یو ځل شنیدنی له پاره محلول بایدپه یو هکتار کې د 2.2-1 کیلو ګرام اساسی جستو درلودونکی وی.
په لاندی شکلونو کې د جستو د کمښت نښې په انارو کې نه بلکې دانارو دکمښت نښی له دې سره ورته والی لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کـی وی فـروټ کـې دجـستو دکمـښت نـښه

دشفتالو په پانو کې دنایتروجن دکمښت نښه

E. اوبه خور:

دمبوې د نیونې او تشکیل له پاره منظم ډول اوبه خور ضروري دی. دخاوری یوشان رطوبت د ونی دقوت دساتلو، حاصل ورکونی او دمبوی دسایز له پاره ضروری دی. په لومړی کال کې دکرل شویو نیالګیو دریښو دښه تشکیل له پاره مناسبی اوبه ورکول مهم دی. اوبه خوردی د وده ایز فصل دشروع څخه په پسرلی کې شروع او دحاصل داخستنی څخه وروسته وخت پوری دوام کوی.

دسطحي اوبه خور څخه دی ډډه وشی، مکرر سپک اوبه خور سطحي ریښې تشویقوی کوم چې دریښی د ورستیدنی د پیداکېدو لامل ګرځی او په تنه او ریښو باندی یرغل کوی او ونه وژنی.

کم تکراری او ژور اوبه خور غوره دی. ونی دی په ژور لوندوالی سره په هرو ۷-۱۰ ورځو په وقفه کې اوبه شی خو دا په موسم او هوا پوری تړلی پروسه ده.

په پخو باغونو کې داوبه خور اندازه په اقلیم او خاوری پوری اړه لری. دعمومی قاعدی له مخی دی په پسرلی کې 15m3 د ورځی له پلوه یوهکتار باغ ته (سره ددی چې اوبه خور شاید هفته وار شکل سره وی،خو پورته اندازه د ورځی په بنیاد سره اوسط دی).پورته ورځنۍ اندازه دی تر 350 m3 پوری دیوه هکتارباغ له پاره ددوبی په موسم کې دحاصل اخستلو تر وخته زیاته کړل شی.دیوه موسم له پاره به داوبو ټوله اندازه 6000m3 په یو هکتار اوسی سره د بارانه کوم چې په یوه موسم کې 4500m3 په یوه هکتارکې اوري،که چېری باران کم اوري نو دباران داندازې په تناسب سره دی ورسره اوبه زیاتی شی ترڅو دباران اوبه پوره کړی.

کم اوبه خور به دمبوی خراب سایز، دمبوی دزیاتی غورزیدنی، فشار لاندی ونو او کېدای شی چې دراتلونکی ګل کونی اندازه کمه کړی.

دحاصل دټولونی څخه وروسته دی کم اوبه خور ترسره شی. دژمی اوبه خور څخه دی ډډه وشی لکه دحاصل داخستلو په وخت کې چې د دروند اوبه خور. که غواړئ چې دمبوی اندازې ته انکشاف ورکړئ نو کله کله دی په ژمی کې اوبه خور صورت ونېسی. ددی څخه وروسته اوبه خور به د سپر داوږدیدلو، بدنی ودی او په پسرلی کې دغیرمبوه لرونکی ودی لامل وګرځی.

سطحي اوبه کول دقلبي (سپاري) په لیکه او یو مخیزاوبه کول (Gravity Flow): د قلبي یا سپاري لیکې بایدد اوبو څخه ډکې شي .ددي دپاره چې د ریښو ټول سیستم ته اوبه ورسیږي او بیا اوبه تري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویستل شي.غاړي کېداي شي ددي دپاره چې اوبه دیوې څخه تردوه ورځو پورې دکافي جذب لپاره وساتل شي.او څنډې یا غاړي تر راتلونکې اوبه کولو پورې باید لرې شي.

د خاوري پر بنیاد د مهال ویش مېتودونه (څنګه پوه شو چې څه وخت اوبه ولګوو):

اوبه لګول باید هغه وخت ترسره شي چې 50% اوبه له خاوري څخه جذب شوي وي.په خاوره کې د اوبو د محتویاتود معلومولو لپاره یو رمبي، بیلچه او یاد خاوري نل را واخلي اود 20 څخه 40سانتي پورې وکنی. هغه خاوره چې تقریباً 50 فیصده اوبه ولري په لاندې ډول احساسیږي:

ځوان باغ د یو مخیز اوبه خور لاندې

پولي لرونکې یو مخیز اوبه خور

د خاوري جوړښت : Soil Texture

ځیږ یا coarse جوړښت: تقریباً وچ ښکاره کېږي چې پنډوسکې جوړوي او خپل شکل نه شي ساتلی.

ښه ګډه خاوره Loamy :

پنډوسکې جوړوي چې څه نا څه د قالب کېدلو وړ دي او کله چې د لاس په ګوتوکېکاږل شي یو نازکه فیته جوړوي رنګ ئې هم تیاره وي .

کلی خاوره Clay soil :

یو دا چې ښه پنډوسکې جوړوي او د یو اینچ یا تر هغه زیاته یوه فیته جوړوي ، تیاره رنګ لري او یو څه چسپناکه هم لري.

وابنه او پانې (Mulch) د مېووځوانو ونو ته ګټوري دي .وابنه او پانې یا نباتي پاتي شونې لکه توئي شوي پانې، د ونې پوټکي ، د وښو توټې، وابنه ، د اري بور په خاوري کې رطوبت ساتي ، دخاوري بې حده حرارت معتدل ګرځوي ،او دهرزه ګیاو څخه د رقابت په کمولوکې مرسته کوي .د Mulch جوړولو دپاره وابنه او پانې د 10 څخه تر15سانتي مترو پورې ژوراود تنې څخه څو اینچه وړاندې دخاورو لاندې کېږي.د مني په سرکې دا وابنه او پانې لرې کېږي.داکار ریښوته اجازه ورکوي چې پوه شي حرارت سړیږي او ژمې راتلونکی دی.نو ونه په فزیالوژیکې ډول ژمې ته په چمتوکېدو پیل کوي.دخځلو یا وښو لرې کېدل همدارنګه د موږکانو او نورو خوړونکې حیواناتو د پټیدلو او په ژمې کې د ونې د پوټکې له ژولو مخنیوي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مېوې رنګړي کول:

کله چې ټول عوامل مساعد او غوره وي هغه مهال بیا ونه کولای شي چې ښه ډیره مېوه وکړي. په ونه کې د حده زیاته مېوه ممکن ونه کمزوري کړي او لږې غوټې وکړي چې پایله یې د راتلونکې فصل لپاره د حاصل کموالي دي . دروند حاصل کولای شي د کوچني شکل او کمزوري کېفیت د مېوې پایله شي. ددي ستونزو د مخنیوي لپاره د ګل د غوړیدنې څخه دوه یا دري اونۍ وروسته رنګړي کول وکړئ . د حشراتو یا ناروغي پواسطه زخمې شوي مېوې لومړي لرې کړي او د توصیه شوي فاصلې اوسط تعقیب کړئ. مېوه باید د ۷-۱۰ سانتي مترو پورې په هره څانګه کې یو دبل څخه لرې شي چې وړې څانګې یوازې یوه یا دوه مېوې ولري. رنګړي کول باید داسې وشي چې د څانګې په اساس یا بیخ کې کمه او د څانګې څوکې ته نېږدې زیاته ترسره شي ترڅو د څانګې په سرکې د ډیرې مېوې له کبله د قاتیدلو او ماتیدلو څخه څخه مخنیوی وشي او یا هم د مېوې رنګړي کول دفصل په اخر کې څانګې دلمر وړانګو ته مخامخ کوي او د قات کېدلو څخه یې ساتي. هغه مېوې چې د جون د مېاشتې څخه وروسته رامنځته کېږي باید له منځه یوړل شي ځکه چې نومړي مېوې معمولاً په بشپړ ډول نه پخېږي.

دنیالګیو د ځوانۍ په جریان کې (۲-۵)کالو پورې دکلکو مېوو غورځیدل غیر معمول نه دي.

د مېوو غورځیدل په زراعتي عملیاتو لکه د زیاتي سري او اوبه خور استعمال پورې اړه لري هغه مهال چې وده زیاتوي. ځواني ونې باید د فشار لاندې شرایطو کې ونه کرل شي.

د رسېدلي عمر ونې د ځوانو ونو په نسبت د زیاتو مېوو د نیولو توان لري همدارنګه د مېوې رنګړي کول د مېوو د غورځیدو کچه کموي ځکه چې ونې د زیاتو غذایي موادو دتولیدولو او د زیاتو مېوو په نسبت د رنګړي شوو مېوو دساتلو زیات توان لري.

۷. د انارو غټې ناروغۍ ، حشرات او د هغوی کنټرول:

انار ځینې ګډوډۍ، ناروغۍ او حشرات لري، دهیواد په کچه په انارو کې لاندې حشرات او ناروغۍ پیدا کېږي.

په انارو کې ګډوډۍ او د هغوي کنترول.

- د مېوې چاودیدل: باید په منظم ډول اوبه خور وشي. زیاته وچه خاوره د لندې خاوري په نسبت د مېوو د چاودیدلو ناروغي راتېتوي.
- د باران او دلمر د ښکاره کېدو څخه وروسته د مېوې چاودیدل.
- د لمر پواسطه د مېوې سوځیدل: د کافي سري ورکولو، په بنیادي توګه د نایتروجن استعمال او د قوي ښاخه برۍ په واسطه د پاڼو ښه پوښ باید وساتل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د تني یا ریښي ورستیدنه: باید د ذهکشي ښه سیستم وساتل شي تر څو له دغې ستونزې سره مخ نه شي.
- د ښاخونو په وسیله د مېوو ګریدل: مزاحمې څانګې باید لرې شي او د مېوو تر منځ باید مناسبه فاصله وساتل شي ترڅو دغه عمل صورت و نه نیسي.
- د پوټکې توریدل: معمولاً په ذخیره خانو کې دغه عمل په خامو میوو باندې وده کوي. نو باید پخې مېوې راټولې شي او پاکې وساتل شي.

په انارو کې پیداکېدونکې حشري او د هغوي کنترول(نومورې حشري د نورو مېوه لرونکو ونو د حشرو په څیر تداوي کېږي): په کالیفورنیا کې فقط سپږۍ او چنجي عام حشرات دي همدارنګه په یاد شوي هېواد کې سپږۍ او چنجي یوازینې معمول حشرات دي.

Leaf Footed Plant Bugs :نومورې حشرات چې علمې نوم یې leptoglossus sp دي په زیانمن ډول په انارو باندې راټولیږي خصوصاً په هغه وخت کې چې انار په منځ وچوي. خو بیا هم د نومورو حشرو زیان تر هغه وخته کم وي ترڅو چې تیزابي مواد له چاودلي برخې څخه څخیږي. تر هغه چې تیزابي موادڅخیږي نومورې حشرات د ژیړي برخې (albedo) د سورې کولو په لټه کې وي مګر نه د داخلي برخې(aril). خوبیاهم ځیني وختونه دوهمې وېروسي پتوجنونه Alternaria او Botrytis په نومورو سوریو کې راټولیږي. چې د Bacillus thuringiensis او د Leaf Footed Plant Bugs په وړاندې موثر نه دي. خوشبختانه نومورې حشري سیمه ایزي او له باغ څخه لرې نه خوریدونکې حشري دي یعني نشي کولاې چې نړدي باغ مصاب کړي.

اداره:نومورې حشري په باغ کې د فصل په اخر(اګست او سپتمبر) کې معمولاًنه تر سترګو کېږي.خو که چېرې دوي په همدي باغ یا بل نیږدي باغ کې ژمې تیر کړي نوکېداي شي مخکې تر سترګو شي.
زیاتره کلونه د Leaf Footed bug حشراتو نفوس د طبعي مړینې یعني د لوړ حرارت پرازیتي هګۍ و(Gryon pennsylvanicum) په وسیله تداوي شوي دي. په هر ترتیب نومورې طبعي کنترول په هغه وخت کې چې د ژمې تیرونکو حشرو زیات نفوس وجود ولري د اعتبار وړ نه دي. نومورې کنترول د پسرلي په وخت کې چې پرازیتي هګۍ فقط بالغ حشرات متاثره کوي په خصوصي ډول د اعتبار وړ دي . دا هغه ژمې تیروونکې بالغ حشرات دي چې د زیات زیان باعث ګرځي.هیڅ ډول کرنیز کنترول تر اوسه نه دي پیژندل شوي چې د leaffooted bug یا د دي د زیان په وړاندې چې په پیسته کې رامنځ ته کېږي موثر تمام شي. خو بیا هم ځیني کرنیزې تداوۍ لکه د باغ څخه د پاتې شونو ټولول کولاې شي چې د ژمې تیروونکو حشرو په نفوس کې کمښت رامنځته کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپږی یا Aphids:

د سپږی‌و لږ تعداد د تشویش وړ نه دي، او د سپږی‌و ډیر نفوس د تاویدلو ، ژیړیدلو او د پانو دځانګو د بي ډوله کولو سبب ګرځي او دوي همدا رنګه کولاي شي د یوي چسپناکې مادي چې د شاتو شبنم ورته وایي د تولید سبب وګرځي چې وروسته د Sooty Mold فنګس د ودي سبب ګرځي کومه چې مېوه زیانمنه کوي.

اداره یا Management :

په لومړي سرکې د حشراتو ضد دواګاني استعمال کړئ .کله چې د سپږو تعداد زیات وي او دوي د پانو په تاوولو او بي ډوله کولو پیل وکړي ډیر وخت دا کار ستونزمن وي چې دوي کنترول شي ځکه چې تاو شوي پانې سپږی‌و ته د حشراتو ضد دواګانو او طبعي دښمنانو په مقابل کې پناه ورکوي. چېرته چې د سپږی‌و نفوس په څو تاو شوو پانو یا نوو څانګو ځاي په ځاي کېږي نو په دي حالت کې ښه کنټرول ددي څانګو پري کول دي. په غټو ونوکې ځینې سپږی د ونې د ضخیمې چترۍ په دننه کې ښیرازه کېږي . ددي ساحو پري کول د سپږی‌و لپاره لږ مناسب دي، ساحه د هرزه ګیاو څخه چې سپږی ساتي پاکه وساتئ . د نایتروجني سرو ډیره اندازه د سپږی‌و د بیا پیداکېدو لپاره ډیره په زړه پوري ده. د اړتیا څخه زیات نایتروجن مه استعمالوئ. حشره وژونکې صابون ، د نیم غوړ ، عالي او یا عالي ته ورته پارافیني ډوله تیل د سپږی‌و موقت کنترول کولاي شي که چېرته په ټولو پانو استعمال شي. د پوره پوښښ لپاره د پورته موادو سره په ډیري اندازي اوبه وشیندئ او د پانې لاندي او باندي برخي خپل هدف وګرځوئ. پورته مواد سپږی په همغه ورځ چې دوا پاشي شوې وي وژني نو ځکه باید تکرار شي.

سپږی Mites:

سپږی عموما د جسم د پلن والي او هوارواليي او د مخکنیو پښو د اوږدوالي څخه پیژندل کېږي ځوانې سپږی په مختلفو رنګونو کې لیدل کېږي کېداي شي داغونه او خاپونه ولري او هم کېداي شي چې خاپونه ونه لري. سپږی د ژمې په موسم کې منډوکو او وړو څانګو کې هګۍ اچوي نوموړي هګۍ وروسته د پسرلي په موسم کې چوي او د سپږی بچي ورځخه بهر ته راوځي . سمدواره د راوتلو وروسته پانو سره تماس نیسي چېرته چې خپله غذا په اساني لاس ته راوړی شي سپږی د پانې د حجراتو څخه خپله غذا لاس ته راوړي کله چې پانې په داسي شکل سره تخریب شي د ونې د ژوند کچه راتیټېږي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم ورسره د مېوې په سایز بده اغیزه پرېوځي او یې مېوه اغیزمنه کېږي .هغه پانې چې د سپرې (Mites) په ذریعه متضرره شوي وي علایم یې دا دي چې د پانې شکل به یې خال ،خال نصواري رنګه وي. هغه ونې چې د مقاومت قوه یې کمه وي د سپرېو زیات نفوس ته زمینه برابرېږي چې په پانو کې تخریبي عمل تر سره کړي ،خو باید دا په یاد ولرو چې د سپرېو زیات تعداد دوه عمده مشکلات رامنځ ته کوي . تقریبا د پانو ټول کلوروفیل (Chlorophyll) د منځه وړي او بل دا چې رنګ به یې په زیړ بخن شکل بدل شي . بعضي حشره وژونکې کوم چې د نورو افاتو د مخنیوي په منظور استعمالېږي کله کله ددي سبب کېږي چې په ناڅاپي ډول د سپرېوتعداد زیات کړي.

د سپرېو اداره او کنټرول: کله نا کله سپرې په طبعي شکل سره د نورو حشرو په زریعه کنټرول کېداي شي خو په عمومي ډول کنټرول ددي سبب ګرځي چې اکثره سپرې اوړي ته پاتي شي او کاملا د منځه نه ځي. په ژمي کې د Dormant oile استعمال کوم چې یو بیولوژکي کنترول دي د Mites سپرې د کنترول یوه لار ده خو ددي په زریعه کېداي شي چې پرته له سپرې نوري حشري هم ووژل شي کچېره د 20 فیصده څخه د سپرې هګۍ زیاتي وي

پدي وخت کې یې باید د مخنیوي لپاره د استراحتي سپرې د تیل په لوړه کچه استعمال شي. دي سره کېداي شي چې یو حشره وژونکې هم ورعلاوه شي تر څو د نورو افاتو او حشرو مخنیوي ورسره هم وشي په اکثره باغونو کې د اوړي او پسرلي په موسم کې د Miticides استعمالول غوره دي . خو دا په هغه صورت کې چې سپرېو د خابنونو پانې نهایي متضرره کړي وي. Dusting sulfur دوه ځلي یعني دپسرلي په اخروخت کې (May) او د اوړي په لومړي وخت (June) کې استعمالیداي شي.

چېنجي Worms :

مختلف چېنجي د هر څه خوړونکو (Omnivorous)په شمول د پانو څخه غذایي مواد لاس ته راوړي ځینې وختونه په ونو کې چې کومې مېوې دي هغه هم ددي چېنجیو په زریعه د حملې لاندې نیول کېږي . هغه مېوې چې د چېنجیو په زریعه متضرره شوي وي کېداي شي چې د ونې څخه په ځمکه وغورځېږي دا ځکه چې هغه نهایي تخریب شوي دي ولې کمې تخریب شوي مېوې اکثره په ونو کې پاتي کېږي او خصوصیات به یې دا وي چې ژیړ رنګ به لري ، زخمې زخمې به وي او سطحه به یې زیره وي . او با لاخره مېوه به یې یوه تغیر شوي اوله اصلي رنګ څخه اوښتې او بد شکله وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چېنجي اداره او مخنیوي:

څرنګه چې چېنجي مختلف مراحل لري خو د لاروا په مرحله کې یې دمخنیوي لپاره د (Bacillas thuringiesnsis) په نوم تولید شوې دوا چې په عام بازار کې هم خرڅېږي ډېره اغېزمنه ده.
څرنګه چې دا دوا ډېره مشهوره او عامه ده نو د ډیرو حشراتو د منځه تګ لپاره مناسب او په زړه پوری علاج دی او ددي تر څنګ یي بله خوبي داده چې دګټورو حشراتو ، مرغانو ، او انسانانو لپاره هیڅ نوعه ضرر نه رسوي.
کله چې نوموړي Bacillas thuringiensis استعمال شي نو Leaf rollers خپله غذا څو ساعته وروسته بندوي . او وروسته له څو ورځو مړه کېږي او له منځه ځي یوه بله نوعه سپری د Thoroug spray په نامه هم شتون لري چې دا هم د کنترول لپاره ډیره موثره ده خو دا د هغه leaf roller لپاره استعمالیږي چې د لاروا په مرحله کې او کوچني وي یعني حد اقل ۱ سانتي متر نه باید اوږده نه وي . او د نهایي ضرورت استعمال یي د یو ځل څخه زیات دي د ځینو حشراتو له منځه تګ په خاطر باید (Pesticides) استعمال شي خو ځینې داسي (Pesticides) هم شته چې مفیدي حشري هم وژني لکه د شاتو مچې او Lace Wings ...

د انارو ناروغۍ، علایم او اداره کول :

ځني ناروغۍ دي چې هم په خامو انارو او هم په پخو انارو کې رامنځ ته کېږي لکه (Alternaria, Botrytis, fruit rots , surface mold) خو Fruit rots اکثره په پخو مېوو کې رامنځ ته کېږي . خصوصا هغه وخت کې کله چې دوه مېوې یو بل سره ولګیږي او زده شي . دا ډیر زر په تورو داغونو بدلیږي . انفکشن معمولا په یخي هوا ، باراني پسرلي او اوړي کې صورت نیسي په داسي حالت کې چې مېوه کېداي شي خړېخنه شي او ساحه پتوجن ونېسي. دا کارپه هغه صورت کې کېداي شي چې د انارو مېوه وچوي او دانې یي لوڅې شي دغه پتو جنسونه اکثره د دوهمې پتوجن په حیث وروسته د لوڅوالي او د Albedo د سوري کېدو څخه پر مختګ کوي او مخ ته ځي . د حاصل راټولولو وخت کې بایدډیر دقت وشي او باید څومره چې امکان لري زر اداره شي که په باغ کې دوړي او خاوري موجودي وي نو د ګرد سره سپورونه خپریږي فلهذا مېوې باید په یو خاص ځای کې ټولې کړای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د حاصل راټولول او سنبا لول:

د انارو پخوالي: هغه انار چې د حاصل راټولولو وړ وي معمولاپه دوهمې یا دریمې پانې کې تولیدیږي یعني یو کال د کرلو څخه وروسته د انارو مېوې هغه وخت پیک Pick کېدای شي کله چې رنګ یې تیاره سور شي.

د انارو مېوې د ګل د پراخوالي له وجي په مختلفو مراحلو کې ثمر ته رسیږي . هغه حاصل چې کېفیت یې نهایي ښه وي او زمونږد تقاضا وړ وي هغه په شپږمه پاڼه کې لاس ته راځي یعني د کرلو څخه شپږ کاله وروسته . له یو هکتار (Hectare) ځمکې څخه کېدای شي چې شپږ ټنه انار لاس ته راشي .

د حاصل د راټولولو لاړې چارې: هغه انار چې تازه په تازه استهلاک کېږي او یا هم پروسس ته نه وړاندي کېږي په ډیر احتیاط سره د لاس په واسطه پیک کېږي ،ځکه چې دا شونې ده که د انارو خارجي پوټکې زخمې یا وګرول شي او یا هم داغي او عیبي شي د هغې په وجه د انارو د مېوې داخلي برخي ته زیان ورسیږي او که زیان هم ور و نه رسي خو دا باید په یاد ولرو چې د زکر شوو ستونزو سره د انارو د مېوې اهمیت په تجارتي لحاظ مخ په ښکته ځي. هغه کسان چې د انارو د مېوې د راټولولو سره سر وکار لري باید مېوې ډیري ژوري راونه شکوي . او نه ډیري رغي . کله چې د انارو مېوې د باغ څخه راټولي شي باید له تیره ښاخونو څخه پاکې شي او په ډیر احتیاط سره په کریټونو کې ځای پر ځای شي تر څو د زخمې کېدو مخنیوي یې وشي.

د انارو د مېوو پروسس:

انار کېدای شی چی جوس او یا هم دجیلی (Jelly) په مصرف ورسیږی او که چېری د پوټکو سره مېده شی نو کېدای شی چی په لوړه کچه Polyphenolics ولری. چې په طبابت کې د شربت د جوړولو لپاره یې جوس کېدای شی چی ټینګ او بوره ورسره ګډه شی.

له انارو څخه کېدای شی چی د انارو شربت جوړ شی. د اسیا په ځینو برخو کی انار وچېږی او یا هم د مسالی (مصالحی) د جوړولو په منظور ټکول کېږی.

د انارو ذخیره کول:

کله چی عرضه د تقاضا په نسبت لوړه وي او فصل اوږدوالی ومومی، نو باید مېوی پدی وخت کی په یخو ذخیره خانو کی وساتل شی. د انارو مېوی په 7 درجې د سانتی ګراد او 90 فیصده نسبتی لنده بل کی ساتل کېدای شی. فقط هغه مېوی چی د حشراتو په واسطه نه وی زیانمنې شوې په یخو خونو کی ساتل کېدای شی او هغه مېوی چی د حشراتو په واسطه زیانمنې شوي وي کېدای شی چی په ذخیره خانو کی ورستې شی.

د انارو مېوی کولای شو چی د دریو مباشتو پوری په اسانې سره ذخیره کړو که چېری ذخیره شوی مېوې پخې و نه اوسي نو د پوټکي په بهرنۍ برخه یې نصواری رنګ رامنځته کېږی. کچېری انار تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی حده په ذخیره کی وساتل شی چی پوټکی یې وچ شی نو بیا هم زړی به یی د څه وخت لپاره تازه اوسي. د انارو په ذخیره خانه کی د یخ زیان هم کېدای شی چی رامنځته شی.
پنځه درجی د سانتی ګراد یا لدی څخه ښکته تودوخه دانارو د یخ د زیان باعث ګرځی او کله چی تودوخه د پنځه درجی سانتی ګراد څخه کمېږی نو د یخ د زیان نښی لاپسی زیاتیږی او په هغه وخت کی چی مېوی 20 سانتی ګراد خونی ته انتقالیږی نو د یخ د زیان نښی په څرګند ډول لاپسې ښکاره کېږی، د بیلګی په ډول د پوټکی د نصواری رنګ بی رنګه کېدل،د پوټکو په سطحه د داغونورامنځته کېدل اوهمدارنګه دورستیدونکواورګانیزمونو په وړاندې حساسیت پیداکېدل یې ببرونی ښکاره نښې دي او داخلی ښکاره نښی یی عبارت دی له :
د تخمونو یا دانو بی رنګه کېدل اوهمدارنګه د تخمونو یادانو د بیلیدونکی سپینی برخی بی رنګه کېدل.

غذایي ارزښت په ۱۰۰ ml جوس کې یا دخوړلو وړ برخه کې په 100 ګرامه کې.

	انار
د اوبو فیصدي	79
کالوري	70
پروتین (%)	1.1
چربي	0.9
کارلوهایدریتونه (%)	18
خام فایبر (Crude fiber)	0.3

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د ورځنۍ توصیه شوې برخې د اړتیا فیصدي	
ویتامین A	- - -
تیامین B1	0.2
رایبوفلاوین B2	1.2
نیاسین	1.4
ویتامینC	8.9
د انارو د برخې اخیستنې محتویات په ملي ګرام سره	
کلسیم	1.0
فاسفورس	2.8
اوسپنه	8.0
سوډیم	---
پتاشیم	5.5

په غذاکې برخه اخیستنه Contribution to diet

دانارو په جوس کې خورا ډیر Polyphenol لکه Hydrolyzable tannins چې punicalagins هم ورته وئیل کېږي موجود دي چې د انارو د پوټکو څخه لاسته راځي.

په ابتدایي څېړنیز لابراتوار او د انسانانو په ازمایښتي څېړنو کې د انارو جو س د زړه د ناروغیو د خطري عواملو د Cardiovascular او arterosclerosis په کمولو کې موثر ثابت شویدي. Tannin چې په انارو کې موندل کېږي د Oxidative فشار د کمولو مسولیت لري همدارنګه انارد Systolic وینې Systolic blood په کمولو کې هم کومک کوونکې ښودل شوي دي. څېړنو ښودلي ده چې د انارو جوس د Prostate cancer او Osteoarthritis په مقابل کې موثر دي . د انارو جوس کېدای شي چې د ویروسونو او بکتریاوو ضد تاثیرات د غاښونو د Plaque نرم مواد چې په غاښونو باندې پیدا کېږي د هغې په وړاندې هم موثر تمام شوي دي. په انارو کې فایبر او ویټامینونه ډیر لوړ دي. په خاص ډول د ویټامین اي او ویټامین سي ښه منبع ده. دري واړه تازه انار په ورځ کې له ۵۰ فیصده څخه زیات توصیه شوي. بیټا کروتین Beta – Carotene او antioxidant لري. بیټاکروتین په رګونو کې د plaque ،د لمر د زیان څخه د سترګو ساتل او د ازاده رادیکالونو په غیر فعاله کولو کې چې د سرطان سبب ګرځي مخینوي کوي، بر علاوه ویتامین A هم جوړوي چې د نظر او د سترګو د غوړ ساتلو لپاره یوه حیاتي ماده ده. انار په مهمه اندازه اوسپنه لري چې د هیموګلوبین لپاره کوم چې په وینه کې اوکسیجن انتقالوي ضروري ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸. پوښنۍ بوټي

ایا بزګر د عاید لپاره دوهم نبات وکړي ؟

ځینې وختونه د انارو په باغونوکې پوښنۍ بوټي کرل کېږي په بعضي حالاتوکې د اګرانومېکې نباتات، سبزیجات او مېوې ، د حیواناتو لپاره وابنه (Forage) او غلې دانې هم په باغونوکې کرل کېدای شي. په هر حال نور نباتات به د انارو سره د اوبو او غذایي موادو لپاره رقابت وکړي چې د ونې ، حاصل او د مېوې اندازه کموي ، پوښنۍ بوټو لکه شفتلي او نور Legumes په بارانې موسم کې چې ترڅو اوبه کمېږي ګټور دي. دا طریقه د خاوري حاصلخیزي ډیروي خو نور نباتات لکه هرزه ګیاوي بیاد یخ وهلو زیان ډیروي.

ولې پوښنۍ بوټي وکرل شي؟

- پوښنۍ بوټي کېدای شي د باغ تر حاصل ورکولو پورې د عاید یوه ګټوره منبع وي.
- د کروندې خاوره ښه کوي.
- د اوبو د ټوټلو نفوذ زیاتوي.
- د خاورې د ښې حاصلخیزۍ لپاره اوربشي ، او Legumes لوړ ارزښت لري.
- د هرزه ګیاو د کنترول لپاره ګټور دي.
- د خاورې تخریب کموي.
- ځینې پوښنۍ نباتات چې په دورانې ډول وکرل شي د خاورې د نیماتود (Nematode) د کنترول لپاره ښه دي .د نیماتود د کنترول لپاره دورانې ښه نباتات ، Sudan grass ، د اورې دانه (Mustard) ، مې , او Cow peas دي.
- په شګلنو خاورو کې وربشې او جودر د سارایي اوربشو (Oat) په نسبت ښه نتیجه ورکوي.

د پوښنۍ بوټو زیانونه:

- پوښنۍ نباتات هم د ونو نوو پانو او ګلانو ته هغه مهال چې لوړ او ګڼ وي د یخ وهلو خطر زیاتوي .
- د یخ وهنې د خطر د کموالي په خاطر تیت قدي پوښنۍ بوټي وکړئ ، مګر وابنه مه کړئ ځکه یخني راټولوي او د بکتریاو د رامنځته کېدو باعث ګرځي او ونو ته انتقال مومي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په پسرلي کې ګڼ نبات امکان لري د نصواري ورستیدنې ، د شاخونو د سوري کېدو ،سرخی ، Mildew او نورو فنګسي ناروغیو لامل وګرځي په خاص ډول کله چې نبات لوړ وي. لکه لوړ غله جات او Legumes، د مثال په ډول Faba Bean.
- د دوبي پوښنبي نباتات کولای شي د نیماتود تعداد ډیر کړي. د ټول کال نباتات لکه شفتله کېدای شي په دوبي کې ډیري اوبه استعمال کړي ، نو باید ژمني کلني نباتات وکرل شي.

سپارښتنې **Recommendations**:

- د ژمي پوښنبي نباتات په خاوره کې اړول کېدای شي چې د خاوري حاصلخیزي ، غذایي مواد ، او د اوبو نفوذ لوړ وي.
- د خاورې د نایتروجن د سمون لپاره Legumes وکړی. لکه ، مې ، نخود ، Bell Beans شفتلې ، Medics او Cow peas وکړئ.
- ددې لپاره چې خاورې ته ګټه واوړي پوښنبي نباتات په خاوره کې وانښه کړئ. د نبات هغه برخه چې خرڅېدلای شي ټوله کړئ او نور ټول نباتات په خاوره کې واړوئ چې خاورې ته سره ورکړل شي او خاوره اصلاح شي.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library